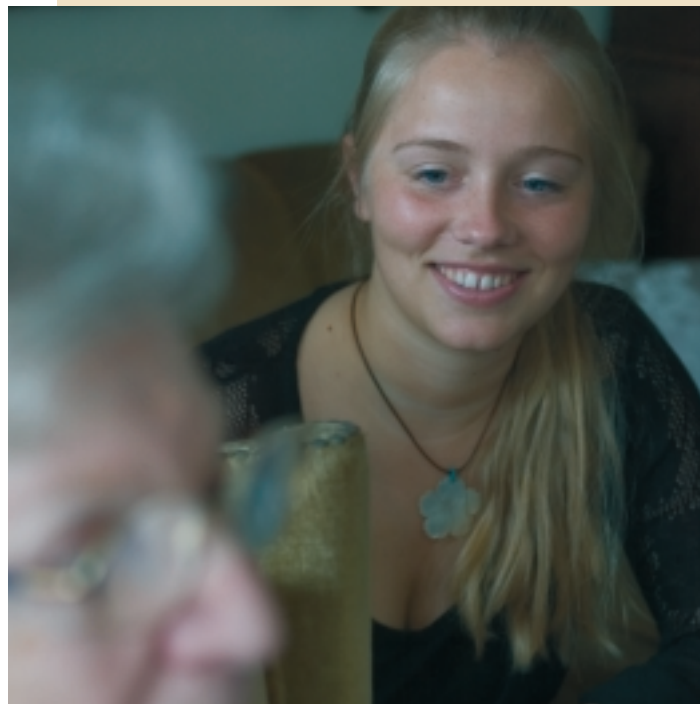

Fire strategiprocesser om fremtidens frivillige sociale arbejde

August 2006

Fire strategipapirer – inspiration til andre kommuner

Det er tid til kommunesammenlægninger, og det betyder tid til forandringer. Sammenlægningerne vil få konsekvenser for en masse mennesker og organisationer, der tidligere har haft regelmæssig kontakt til den kommunale myndighed – heriblandt frivillige organisationer. Men også de kommuner der ikke lægges sammen vil opleve nye udfordringer med overtagelsen af det amtslige ansvar.

I denne rapport kan du læse resultaterne af strategiprocesser i fire kommuner om fremtidens frivillige sociale arbejde. Rapporten indeholder fire strategipapirer, der hver er udviklet gennem to workshops med aktører i hver af de fire kommende kommuner. Det er håbet og troen, at de fire strategipapirer kan virke inspirerende for andre kommuners arbejde med at udvikle samarbejdet mellem frivillige organisationer og kommunen, og med at få et fremtidigt samarbejde til at fungere indenfor de nye rammer som kommunalreformen giver.

I de fire strategipapirer fokuseres der på fremtidens udfordringer, som de er oplevet af deltagerne på de workshops der er blevet gennemført. Her har repræsentanter fra den kommende kommunale administration, den kommende politiske ledelse og den frivillige verden diskuteret, hvordan man fremover kan samarbejde. Man har overvejet hvordan man kan sikre, at man videreføre de positive erfaringer man allerede har, hvordan man skal organisere sig, så man får inddraget alle de frivillige organisationer lokalt, hvordan man kan skabe samarbejde mellem frivillige organisationer der laver noget der minder om det andre frivillige organisationer laver, hvordan samarbejdet mellem de frivillige og den kommende kommune skal se ud, hvilken rolle det frivillige arbejde fremover kan spille på det sociale område, hvordan man konkret kommer videre, mm.

De fire strategipapirer er ikke en trykt facitliste, men er et inspirationsoplæg til et videre arbejde. Der er ligeledes ikke tale om papirer, man har vedtaget at arbejde efter i de fire kommuner. Der er tale om papirer, man kan arbejde videre med lokalt. Og der er behov for at arbejde videre alle steder – bl.a. med at inddrage andre frivillige organisationer i arbejdet.

De organisationer der har været inddraget i workshops er inviteret i tæt samarbejde med den enkelte kommune, med et lokalt frivilligråd, med lokale frivilligcentre¹ og med Rambøll Management for at skabe en så bred repræsentation som muligt. Det har i den forbindelse været et særligt kriterium, at inddrage organisationer og foreninger som den enkelte kommune ikke allerede i dag har et tæt samarbejde med. Til trods herfor er det vigtigt at understrege, at deltagerne i de otte workshops ikke er udvalgt repræsentativt. Ikke alle – hverken fra frivilligt, fra forvaltnings- eller fra politisk regi – er kommet til orde i strategiudviklingsprocessen og det sidste punktum i diskussionerne er helt sikker ikke sat. Strategipapirerne skal ses som oplæg til et videre arbejde, som de fire involverede nye kommuner selv kan arbejde videre med og som andre kan blive inspireret af.

De fire strategiprocesser er gennemført med netop de fire kommende kommuner, fordi de er forskellige fra hinanden. Derfor giver de fire strategipapirer også forskellige inspiration:

Frederiksberg er den store bykommune med godt 90.000 indbyggere, der ikke oplever sammenlægning med andre. Det er en kommune, hvor man gennem lang tid har haft et samarbejde kommune og frivillige organisationer imellem, men samarbejdet har mest været fokuseret på økonomisk støtte fra kommunen til de frivillige organisationer. Kommunen har både frivilligcenter og frivilligpolitik.

---

¹ Eftersom man i Ny Assens Kommune i dag ikke har et frivilligcenter eller et frivilligt råd, foregik udvælgelsesprocessen her i tæt dialog med kommunen.

Gribskov består af to næsten lige store landkommuner med omkring 20.000 indbyggere, der begge har haft en aktiv frivillig sektor, bl.a. med hver sit frivilligcenter og politik. Nu skal de to finde ud af hvordan de skal smeltes / arbejde sammen. Den ene af de to kommuner har en længere historie og en mere udviklet organisation for samarbejdet – og har været en af de kommuner der ofte er blevet refereret til som foregangskommune nationalt.

Ny Vejle handler om en strategi for samarbejdet mellem den store kommune med godt 55.000 indbyggere, der sammenlægges med de mindre nabokommuner med 5-15.000 indbyggere, og skal til at finde ud af, hvordan man så kan samarbejde. Her er det den store kommune, der har haft et udviklet samarbejde, fx med et frivilligcenter og frivilligpolitik, mens de omgivende små kommuner ikke har haft samme grad af formaliseret organisering af det frivillige arbejde og samarbejde med kommune. *Ny Vejle* er også en kommende kommune, hvor man lokalt har taget initiativ til bredt at diskutere, hvad man skal med den frivillige sektor efter kommunalreformen, og hvor man har overvejet, hvad der skal ske med de nye områder – fx sundhedsområdet – der i højere grad bliver et kommunalt anliggende efter 1.1.-07.

Ny Assens er sammenslutningen af seks mindre landkommuner, hvor den største har godt 10.000 indbyggere, mens de øvrige har mellem 5 og 8.000. Her har der ikke tidligere været meget fokus på frivilligt socialt arbejde i nogen af de seks kommuner, men en gruppe frivillige organisationer har inden for den seneste tid besluttet sig for at gøre noget ved det. Man har påbegyndt en proces, hvor interesserede aktører – der primært har været frivillige organisationer aktive på ældreområdet – mødtes i den kommende kommunes regi, og vil nu arbejde på at få et samarbejde mellem *Ny Assens* og de frivillige organisationer op og køre.

For hver af de fire kommende kommuner er der udarbejdet et strategipapir. Det er disse fire strategipapirer, der er gengivet i denne rapport. Før hvert strategipapir er der tilføjet et indledende afsnit med en kort beskrivelse af de involverede kommuners eksisterende frivillighedsindsats og med en beskrivelse af hvem der deltog i de enkelte workshops. Det er gjort for at give en beskrivelse af rammevilkårene for det konkrete strategipapir.

Bliv inspireret!

Formålet med denne rapport er at give inspiration til hvordan andre nye kommuner kan igangsætte en proces omkring det fremtidige samarbejde mellem frivillige organisationer og kommuner. Måske kan nogle af overvejelserne om et frivillighedscenter bruges. Måske kan en tidsplan for arbejdet bruges som skabelon. Eller måske har nogle af de involverede kommuner nogle nye innovative ideer, der i sig selv giver inspiration. Det vigtige med de fire strategipapirer er, at de skal kunne inspirere til udvikling.

God fornøjelse!

Om undersøgelsen der ligger til grund for dette notat

De workshops, der ligger til grund for strategipapirerne i denne, er gennemført som et led i en årlig redegørelse for anvendelsen af § 115-midler. Dvs. midler der er tænkt som støtte til udvikling af frivilligt socialt arbejde. Undersøgelsen består af to dele:

- en kvantitativ analyse af udviklingen i kommunernes anvendelse af § 115-midler baseret på en spørgeskemaundersøgelse, der afrapporteres i Redegørelse for § 115-samarbejde i 2005².
- og en temadel, der sigter på at udvikle samarbejdet mellem kommuner og frivillige organisationer. I år udgøres denne temadel af strategiudviklingsprocesserne.

Undersøgelsen er finansieret af Socialministeriet.

Repræsentativiteten i strategiprocesserne

---

² Rapporten kan hentes på www.social.dk under punktet 'det frivillige Danmark'.

Tanker om en strategi for det fremtidige samarbejde mellem Gribskov Kommune og frivillige organisationer

Juni 2006

A. Om Gribskov Kommune

Den kommende Gribskov Kommune består af de to kommuner: Helsinge og Græsted/Gilleleje. Begge kommuner har i dag et tæt samarbejde mellem hver deres frivillige organisationer og mellem de frivillige og kommunen. Men Græsted/Gilleleje har gennem længere tid nationalt haft status af en foregangskommune i forhold til samarbejde mellem den kommunale myndighed og lokale frivillige organisationer. De frivillige i Græsted/Gilleleje har fx både udviklet en frivillighedspolitik samt oprettet en paraply organisation, Frivilligt Forum³, som repræsenterer kommunens frivillige.

I dag arbejder de frivillige i de to kommuner på at udvide Frivilligt Forum, således at organisationen også favner Helsinge.

I 1995 fik Græsted/Gilleleje sit eget frivilligcenter, i 2000 fulde Helsinge efter med etableringen af "Frivillighedshuset". I dag har begge centre en ansat frivillighedskoordinator.

De to frivillighedscentre har sammen fået en treårig bevilling fra Socialministeriet til kvalitetsudvikling. Projektet hedder *Udbygning af små frivillige satellitter i lokalsamfundene* og sigtet er at styrke det frivillige arbejde i lokalsamfundene. De har pr. 1. marts ansat en fælles projektmedarbejder med base i Helsinge.

Workshops i Gribskov

Der blev afholdt to workshops i Gribskov Kommune. Alle deltagere var særlig udvalgt på baggrund af en dialog mellem Rambøll Management, Græsted/Gilleleje Kommune, formanden for Frivilligt Forum samt frivillighedskoordinatoren i både Helsinge og Græsted/Gilleleje. Blandt de inviterede var bestyrelsesmedlemmer fra de to centre, medlemmer af Frivilligt Forum, frivillige som kommunerne i dag samarbejder med samt et par organisationer som de i dag kun har et sporadisk kendskab til. Herudover var centrale folk fra begge forvaltninger og byråd inviteret.

På første workshop deltog 12: to medlemmer af Sundhedsudvalget i Gribskov Kommune heriblandt formanden, socialchefen samt en konsulent fra den kommende Gribskov Kommune, de to ansatte frivillighedskoordinatorene, en projektansat medarbejder samt 5 frivillige fra de to kommuner. Heraf en forening som kommunen/ de frivillige organisationer ikke i dag har et tæt samarbejde med.

Anden workshop blev afholdt uden socialudvalgsformanden.

Strategipapiret for Gribskov er bygget op om 3 afsnit:

- I første afsnit præsenteres nogle målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer.
- I andet afsnit præsenteres en række temaer, der blev berørt på de to workshops.
- Endeligt sammenfattes de konkrete aktiviteter, som man talte om ville eller burde finde sted.

---

³ Frivilligt Forum er identisk med et Frivilligt Råd

Målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og frivillige organisationer

I en tid hvor der sker væsentlige omvæltninger i forhold til den myndighed – kommunen – som man har haft et samarbejde med, er det værd at overveje, hvad der skal være målet for det fremtidige samarbejde.

"Der er mulighed for at påvirke sine lokale politikere. Hvis man kommer med et godt oplæg, der virker, som om det har rod i det frivillige bagland, er der stor chance for, at politikerne vil lytte."

Men det er også vigtigt, at man ikke bare hovedkulds kaster sig ud i at omdefinere og gentænke det frivillige sociale arbejde, bare fordi kommunerne er i en omstillingsproces. Kommunernes omstillingsproces er måske en mulighed for at omformulere eller præcisere samarbejdet mellem de frivillige organisationer og kommunen, men det behøver ikke at være det. Der er ingen, der kan pålægge de frivillige organisationer at organisere sig efter de samme linjer som kommunerne, ud over de frivillige selv.

Det, man kan sige, må være en umiddelbar *målsætning for de frivillige organisationer at tænke over, om det er på tide, man ændrer eller udvikler noget i samarbejdet med kommunen.*

Baseret på de to workshops i Gribskov kan vi nævne et par målsætninger mere.

For det første er det en umiddelbar målsætning *at bevare det samarbejdsniveau, man hidtil har haft.* Frivilligt socialt arbejde er ikke det højest placerede emne på den politiske dagsorden i en omvæltningstid, derfor er det vigtigt ikke at glemme det samarbejde, der var i kampen for et nyt, ligesom det at beholde et givet niveau kan kræve en koncentreret indsats.

For det andet er det en målsætning at få etableret et velfungerende samarbejde mellem de frivillige organisationer i hele den nye Gribskov Kommune. På trods af at man fortæller, at man har arbejdet sammen på tværs af kommunegrænsen mellem Helsingør og Græsted-Gilleleje gennem længere tid, er det stadig tydeligt, at der er nogle – virkelige eller forstillede – modsætninger mellem de to kommuners frivillige organisationer, der luftes her, og der er nogle fordomme om eller opfattelser af, at 'de andre' ikke har et lige så godt samarbejde kommune og frivillige og frivillig-frivillig imellem. I den forbindelse bliver målet at få et samarbejde til at fungere lige så godt, som det hidtil gjorde i hver af de to kommuner. Og det må formodes at kræve en del dialog og konkret samarbejde.

Endelig er det et mål at sikre en ligeså tilfreds gruppe af frivillige, som man har oplevet hidtil. Gribskov består af to kommuner, der begge har haft et velfungerende og udbredt frivilligt socialt arbejde. En forudsætning for det er, at det er sjovt og givende at være frivillig – og det er noget, man skal arbejde aktivt på at få og fastholde.

Temaer der kan og nogle gange bør tænkes over

De forskellige mål kan nås på mange forskellige måder. Her vil vi pege på nogle af de emner, man bragte frem på de to workshops, og som man mente hver for sig og sammen kunne være med til at fastholde – og måske endda udvikle – det eksisterende niveau for samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer.

Frivilligt kontra kommunalt arbejde

Et centralt spørgsmål var, hvordan man i fremtiden styrker og udvikler samarbejdet mellem de frivillige organisationer og Gribskov Kommune. Der herskede blandt alle deltagere enighed om, at det frivillige arbejde skal udgøre et vigtigt supplement til den sociale indsats i kommunen.

Udgangspunktet er, at der er opgaver der bedst løses i den frivillige verden.

"Ensomhed er ikke et kommunalt problem, det er et medmenneskeligt problem(...) Man kan ikke blive visiteret ud af sin ensomhed."

Omsorg, sundhedsfremme, integration og forebyggelse var konkrete emner, der blev fremhævet. Her kan frivillige tilbyde den nærhed, den oprigtighed og det kontinuerlige engagement, som mange ældre, ensomme eller udsatte efterspørger.

Det vigtige er at finde ud af, hvordan de frivillige kan supplere den kommunale indsats.

Samtidig slog man fast, at også kommunen har særlige kompetenceområder, hvor den frivillige verden skal være påpasselig med at engagere sig. Det drejer sig især om indsatser i forhold til basale behov, som borgere med et konkret behov *skal* have dækket.

Det er derfor vigtigt at erindre forskellen mellem kan- og skal-opgaver.

"Frivillige organisationer er ikke koncerner. Det er ikke mange frivillige organisationer, som kan levere et fast antal frivillige, der for eksempel kan køre ud med mad hver dag. Og er det egentlig det, vi ønsker? At de frivillige organisationer skal være så organiserede som andre arbejdspladser? Vi er jo netop frivillige og ikke fuldtidsarbejdere."

Frivillighed er drevet af lyst og ikke af pligt, og det er derfor vigtigt ikke at omdanne de frivillige organisationer til en regulær arbejdskraft. De frivillige kan ikke stå til rådighed på samme måde som en ansat. Der hvor udviklingen af et kommunalt samarbejde med de frivillige organisationer fremhæves som specielt interessant, er omkring opgaver, hvor forsyningen af ydelsen ikke var direkte nødvendig, men snarere forbedrende for det serviceniveau, som borgeren får.

Hvad der er velegnede opgaver at samarbejde om, er ikke givet, og det er ikke altid det samme. Det er derfor vigtigt, at et samarbejde sikrer en løbende dialog, hvor man kan snakke om nye behov, og om hvorvidt nogle behov er ophørt med at eksistere eller ikke længere kan dækkes.

En af de måder, man sikrer en bred dialog mellem frivillige organisationer og kommunen, er gennem afholdelse af dialogmøder 1-2 gange om året, her deltager repræsentanter for både den frivillige verden, politikere og embedsmænd. Her skal der diskuteres relevante emner, fx kriterierne for tildeling af økonomiske midler, nye

samarbejdsområder samt evaluering af de gamle. Det blev fremhævet, at det er vigtigt, at mødet har en forberedt dagsorden, men samtidig er åbent og uformelt.

Man skal pleje og opkvalificere frivilligheden

"De frivillige skal have noget igen. De skal føle, at de gør en forskel, og det kan være vigtigt, at de har et tilhørssted. Det er omkostningerne, der er forbundet med de frivillige, altså at man har noget og nogen, der holder sammen på det. Men det er en billig pris for det, man får. Det kræver dog flere ressourcer, end man lige tror at holde de frivillige i gang og sørge for at give dem et tilhørsforhold."

Frivilligt arbejde er ikke noget, der bare findes. Det er noget, der kan fremmes eller hæmmes. Når man gerne vil have frivilligt arbejde, er det vigtigt, at man plejer frivilligheden.

Der er forskellige måder at påskønne på:

- Det betyder meget, at man gennem konkrete samtaler oplever, at der er politisk interesse og påskønnelse af det frivillige arbejde
- Det betyder meget, at man ser det politiske engagement i det frivillige arbejde gennem politikeres deltagelse
- Det betyder meget, at man oplever, at der bliver afsat de nødvendige rammer til, at de frivillige kan udføre deres arbejde, sådan som de mener, det bedst udføres. Fx at man har ordentlige lokaler, at man kan få kopieret, at man kan mødes mv.

Man skal huske, at frivilligt arbejde også handler om, at dem, der laver frivilligt arbejde, skal synes det er sjovt, spændende og/eller udfordrende.

Som frivillig skal man lære at sætte grænser for, hvad man kan lave. Man skal lære at sige stop. Det kan man lære gennem uddannelse om, hvad frivilligt arbejde er og ikke er. Det handler også om at blive opkvalificeret i forhold til at arbejde med mennesker og menneskers problemer.

Man kan overveje, om det skal være en del af samarbejdet med kommunen, at man tilbyder undervisning i det at være frivillig.

Frivillighedspolitikken

"Det er vigtigt, at vi beskytter den frivillige. Den frivillige lever af lyst og dør af pligt. Derfor er det vigtigt med en frivillighedspolitik med klare linjer. Med frivillighedspolitikken får vi sat en grænse, og da vi ikke ønsker at blive hængt op på noget som helst, så er det vigtigt med en afgrænsning."

Et helt centralt tema handler om udviklingen af en frivillighedspolitik for den kommende Gribskov Kommune. Der blev på begge workshops udtrykt et udbredt ønske om udarbejdelsen af en frivillighedspolitik, og der foreligger allerede på nuværende tidspunkt en tidsplan (se nedenfor).

Målet med politikken er:

- At få konkretiseret værdierne der skal ligge til grund for det kommunale og frivillige samarbejde, bl.a. ligeværd og respekt.
- At fremhæve grænsen mellem hvad der er kommunal, og hvad der er frivilligt socialt arbejde – eller i det mindste sikre, at der løbende tages en debat om, hvor grænsen går.

- At få præciseret, hvordan understøttelsen af frivilligt socialt arbejde er en kommunal opgave og ikke er gratis.
- At få formaliseret organiseringen, afgrænsningen og ansvarsfordelingen på området – herunder rollefordelinger mellem og målsætninger for forskellige aktører, så som de to frivilligcentre, foreningen Frivilligt Forum og den kommunale myndighed.
- At sikre rammerne for den regelmæssige dialog mellem de relevante parter, således at der både er plads til stormøder og løbende dialog.
- At tydeliggøre rammerne for den fremtidige tildeling af SEL § 115-midler.

Frivillighedscentrene

Frivillighedscentrene fylder meget i den kommende Gribskov Kommune. På de to workshops beskrives de som centrale i forhold til rekrutteringen af de frivillige, i forhold til igangsættelsen af forskellige udviklende initiativer og i forhold til at servicere de frivillige organisationer i deres dagligdag – fx med kopiering og mødelokaler.

Men de to centre tager også en pæn del af de økonomiske midler, der uddeles til frivilligt socialt arbejde.

Fra frivillig side vil man i Gribskov Kommune holde fast i at have to centre. Det er opfattelsen, at det centrale for et velfungerende center er at være geografisk tæt på de lokale frivillige. Kommer man for langt væk, ophører de frivillige med at bruge centret – og ét center i den kommende Gribskov Kommune vil være for langt væk for mange. Begge de nuværende centres bestyrelser er således af den opfattelse, centrene ikke skal lægges sammen.

Det er strategien, at man vil decentralisere centrene yderligere. Det skal ske ved at lave en række satellitter. Disse satellitter skal placeres rundt omkring i den kommende kommune og være tilknyttet det ene eller det andet center.

Det er endnu ikke klart, hvordan centrene skal organiseres i forhold til ledelse. Skal der fx være en bestyrelse for hvert center, eller skal der være en fælles bestyrelse for begge centre, og hvordan skal man sikre den løbende kontakt til kommunen?

Samtidig blev det fremhævet fra de frivillige organisationers side, at man ønsker én indgang til kommunen i form af én embedsmand, der også sidder i frivillighedscentrenes bestyrelser og virker som bindeled mellem de frivillige organisationer og politikerne i kommunen. Det blev fremhævet som vigtigt, at der er en koordinator, så der ikke eksisterer usikkerhed omkring, hvem man skal gå til.

Det er Rambøll Managements vurdering, at der er behov for yderligere overvejelser over den fremtidige organisering af de lokale frivilligcentre. Det er vores vurdering, at man i høj grad vælger at bevare den eksisterende struktur, fordi man ikke tror tilstrækkeligt meget på, at aktørerne i 'den anden part' har et lige så udviklet frivilligcenter, eller fordi man er nervøs for, at 'de andre' bare vil løbe ens eget frivillige arbejde over ende.

De to workshops har vist, at selv hvor man har arbejdet meget sammen gennem længere tid, er der stadig en grad af skepsis over for forandring, og denne skepsis kan lede til, at man fastholder nogle gamle strukturer.

Det er naturligvis ikke givet, at et frivilligområde og dets organisering skal følge kommunegrænserne. Det er heller ikke givet at en omlægning af organiseringen af den frivillige sektor skal ske i samme omfang og omgang, som man omlægger de kommunale enheder. Men det er under alle omstændigheder vigtigt, at man vælger at ændre og bevare ud fra nogle tanker om, hvad der er godt for det frivillige sociale

arbejde og ikke ud fra fordomme og myter om, hvordan 'de andre' gør tingene anderledes.

Man bør i den kommende Gribskov Kommune løbende, og alle frivillige organisationer sammen, overveje, hvordan man bedst servicerer de frivillige organisationer, fx om det ikke kunne være gennem ét center med satellitter frem for to centre, der så skal have fælles forretningsudvalg eller bestyrelse, som skal samarbejde med kommunen på begge centres vegne.

Frivilligt Forum

"I Frivilligt Forum hjælper vi hinanden, for vi har de samme problemer. I dag kan vi slet ikke klare os uden hinanden, for hvor kommer man langt sammen. Nu glemmer kommunen os ikke. Nu er vi synlige. Før var det svært at trænge igennem, fordi vores organisationer var så små."

Der var blandt deltagerne på de to workshops enighed om, at der gerne skulle være ét fælles forum for frivilligt socialt arbejde i hele Gribskov Kommune, der kunne varetage de enkelte frivillige organisationers interesser. Den organisation, man primært mente kunne varetage denne opgave, var Frivilligt Forum.

Intentionen med Frivilligt Forum er at skabe et rum for politisk (ikke partipolitisk) diskussion blandt de frivillige organisationer, som samtidig kan repræsentere de frivillige over for kommunen.

At etablere et sådant forum blev set som et gode af både de frivillige aktører på workshops og af de kommunale deltagere. Men det var så vigtigt, at man sikrede, at Frivilligt Forum repræsenterede alle de relevante frivillige organisationer.

"Det er vigtigt, at man sikrer sin forankring i hele sit bagland" – kommunal embedsmand.

Det sidste punkt gav anledning til megen debat. Nogle påpegede, at man har en situation, hvor en mindre del af den frivillige verden ikke føler sig inddraget i Frivilligt Forums arbejde. Andre kunne ikke forstå denne kritik og mente, der var plads til dem, der var interesserede i at være med og til dem, der lavede socialt arbejde.

"Dem der har brug for at vide, hvad Frivilligt Forum det er, de ved det" – aktør fra de frivillige.

Det er Rambøll Managements vurdering, at der er behov for at tage en åben drøftelse af, hvem det er, der falder inden for frivilligt socialt arbejde. Fx skal man være helt sikker på, at man er klar over, om man vil definere nogle organisationer som dem, der laver frivilligt socialt arbejde, og som dem, der derfor kan få en plads i Frivilligt Forum, eller om man vil se på, hvilke aktiviteter der er udtryk for frivilligt socialt arbejde, og hvor de organisationer, der laver disse aktiviteter, så kan være med.

Frivilligt Forum dækker ikke alle i dag. Hvis det skal lykkes, er det vigtigt med en debat om, hvad vi definerer som frivilligt socialt arbejde, og hvem man så skal inkludere i Frivilligt Forum. Vi kan eventuelt godt tale om A- og B-medlemskaber.

På den ene side var der en opfattelse af, at man burde have nogle kernemedlemmer, der bestod af de organisationer, der primært var til for at lave socialt arbejde, mens organisationer der blandt andre aktiviteter gennemførte frivilligt socialt arbejde. De første organisationer kunne være a-medlemmer, mens de andre organisationer kunne være b-medlemmer eller støtte-medlemmer.

På den anden side var der en opfattelse af, at alle der lavede aktiviteter der var frivilligt socialt arbejde kunne være med i foreningen, fx også idrætsforeningen der gennemførte et projekt, hvor man samlede de udsatte etniske unge til boksning kombineret med efterfølgende lektiehjælp og socialt samvær med andre mindre udsatte unge.

Det er vigtigt at erindre – når man skal træffe beslutninger om, hvordan man vil organisere det frivillige sociale arbejde kollektivt – at der med politisk indflydelse følger forpligtelser. Vælger man som frivillige organisationer at optræde som en enhed eller et kollektiv med fælles interesser over for kommunen, er det vigtigt, at man kan hævde, at man repræsenterer et bagland. Og at repræsentere et bagland fordrer, at man arbejder på at sikre baglandets inddragelse i beslutningsprocesser.

Det er desuden Rambøll Managements vurdering, at der er behov for at afklare forholdet mellem frivilligcentrene og Frivilligt Forum, og måske specielt mellem Frivilligt Forum og en eventuel beslutningstagende/administrerende overbygning på centrene, der skal varetage kontakten til kommunen. Hvem skal i så fald gøre hvad? Hvem er det politiske talerør for de frivillige organisationer? Etc.

Formidling, eksponering og rekruttering

Der var gennemgående enighed om, at selve formidlingen omkring de frivillige organisationers tilstedeværelse og tilbud skal og kan forbedres. Det er ikke blot nødvendigt for at skabe en øget opmærksomhed om, hvad foreningerne kan tilbyde, det er også vigtigt i forhold til at kunne rekruttere frivillige til det frivillige sociale arbejde.

"Vi kan blive bedre i kommunen til at videreformidle informationen. Vi skal hjælpe de frivillige foreninger mere frem, så der kommer mere fokus på dem, og de får et løft, så bevidstheden omkring dem øges hos folk. Det går den forkerte vej nu."

Det blev foreslået, at man arbejder på at udvikle de kommunale informationskanaler, så de i højere grad informerede om arbejdet i den frivillige sektor.

"Socialrådgiverne kan benyttes som formidlere. De kan videregive informationer, såsom at der er de og de muligheder for frivilligt arbejde, når du går på pension eller efterløn eller lignende."

Der ligger en væsentlig udfordring i at få spredt budskabet om eksistensen af og muligheden for at lave frivilligt socialt i de forskellige afdelinger i kommunen, så de kommunale medarbejdere bedre kan orientere borgerne. Hvis man i højere grad skal have de frivillige organisationer til at spille en rolle, skal den kommunale og den frivillige sfære have bedre kendskab til hinanden.

Dette gælder også i relation til de kommunale samarbejdspartnere/udførere. Har kommunen udliciteret arbejdsopgaver til private selskaber, er det afgørende, at også disse får et indgående kendskab til det arbejde, der varetages af den frivillige verden.

Mere konkret talte man bl.a. om, at

- de kommunale udførere skal være repræsenteret ved de årlige dialogmøder
- annoncer og reklamere for mulighederne inden for frivilligt arbejde i de kommunale blade
- lave kurser, hvor medarbejdere fra forskellige frivillige organisationer inviteres og præsenterer deres frivillige sociale arbejde

"Vi skal have en tilgængelig oversigt på nettet, så vi ved, hvordan vi kommer i kontakt, og hvor det er relevant at henvende sig med en given problemstilling. Det er altafgørende, at vi ved, hvad hinanden kan og gør. Vi skal have en fælles foreningsvejviser i stil med den, man har i Græsted-Gilleleje, hvor der står telefonnumre og andre nyttige ting."

- at lave en form for velkomstpakke med information om, hvilke muligheder der eksisterer inden for den frivillige verden til nytilflyttere
- at have opdateret og uddybende information om det frivillige sociale arbejde på Internettet
- bruge de lokale medier aktivt til at skabe viden om det frivillige arbejde. Formålet er dels at rekruttere nye frivillige, dels at brande det frivillige arbejde – få fortalt alle solstrålehistorierne – for på den måde at øge både den generelle og politiske anerkendelse af det frivillige arbejde, der udføres i kommunen.

Det blev i denne diskussion pointeret, at det tydeligt skal fremgå, at kommunerne ikke planlægger, står til ansvar eller hæfter for tilbuddene fra de frivillige organisationer, selvom de formidles i det kommunale landskab. Det skal gøres klart, at tilbuddene er forankret i de frivillige organisationer, så de ikke forveksles med kommunale tilbud.

Det videre forløb

I Gribskov Kommune var der lagt op til et meget klart forløb omkring udviklingen af en frivillighedspolitik på kort sigt.

- Der var fastsat dato for, hvornår der skulle sendes et udkast i høring (27/4)
- Der var fastsat dato for høringsfrist (16/5)
- Det var besluttet, hvornår politikken skulle fremlægges for det kommende Sundhedsudvalg – hvorunder frivilligt socialt arbejde placeres (1/6).

Omkring udviklingen af samarbejdet mellem kommunen og de frivillige organisationer havde man desuden planlagt et bredt dialogmøde i løbet af efteråret, hvor man ville nedsætte en arbejdsgruppe blandt de frivillige, der skal overveje planerne for selve dagen.

Umiddelbart er det tale om en proces, der kører på skinner. Men...

Der var også nogle emner, der ikke var blevet gennemdrøftet og måske ikke gennemtænkt tilstrækkeligt.

På trods af den meget korte proces frem mod fremlæggelsen af en frivillighedspolitik havde de frivillige organisationer ikke overvejet, hvorledes man vil arbejde på at få inddraget de frivillige organisationer bredt i processen. Man vil gerne inddrage bredt, men hvordan har man ikke overvejet. Der var desuden ikke nogle overvejelser over, hvem der skulle deltage hvordan i processen. Var det gennem frivilligcentre eller gennem det fælles forum, man tænkte at lade den frivillige stemme høre? At man ikke havde gjort sig sådanne overvejelser viser, at man endnu har et langt stykke vej, til man har fået etableret en velfungerende fælles forum for repræsentation af den frivillige sektor over for kommunen. Det er Rambøll Managements vurdering, at der er en fare for, at man ikke får bredt processen ud over den gruppe, der hidtil har været meget aktive, at en helt central rolle vil blive spillet af de professionelle, der er ansat til at drive centrene, og at man dermed ikke får inddraget det bagland, man bør have, når man bliver involveret i udviklingen af politikker på et område.

På trods af at man er en kommende kommune med relativt meget fokus på frivilligt socialt arbejde, var der blot tid til, at man arbejdede frem mod det, der kaldes en 'light-udgave' af en frivillighedspolitik. Pt. er der mange opgaver for de kommende politikere og embedsmænd i Gribskov kommune, og øverst på deres liste over opgaver, der skal løses, står ikke udviklingen af et samarbejde mellem frivillige organisationer og kommunen.

Tanker om en strategi for det fremtidige samarbejde mellem Frederiksberg Kommune og frivillige organisationer

Juni 2006

B. Om Frederiksberg Kommune

Frederiksberg Kommune er en kommune der ikke skal lægges sammen med andre. Det er den eneste af de fire kommuner, som Rambøll Management gennemførte workshops, der ikke i dag står midt i en kommunesammenlægning.

Frederiksberg Kommune har støttet frivilligt socialt arbejde økonomisk i en menneskealder. Trods dette tydelige signal om politisk opbakning har der ikke eksisteret et struktureret samarbejde mellem de frivillige organisationer og kommunen.

Pr 1. januar 2006 omorganiserede man kommunens frivilligcenter, så det nu drives med en bestyrelse der vælges blandt fem frivillighedsgrupper, eller fem søjler, der repræsenterer de frivillige organisationer på Frederiksberg: børn, ældre, patient, kirkelige organisationer samt øvrige.

På Frederiksberg har man vedtaget en frivillighedspolitik. Frivillighedspolitikken er udarbejdet af Frederiksberg kommune i 1999 og senere revideret i 2003.

Workshops på Frederiksberg

Der blev afholdt to workshops på Frederiksberg. Alle deltagere var særlig udvalgt på baggrund af en dialog mellem Frederiksberg Kommune, den daglige leder af Frederiksberg Frivilligcenter og Rambøll Management. Man fandt det på Frederiksberg vigtigt, at den nyvalgte bestyrelse for frivilligcenteret deltog, dels fordi denne repræsenterer alle fem frivillighedssøjler, dels fordi man internt på Frederiksberg har fokus på, at udvikle et tæt samarbejde mellem bestyrelsen og kommunen. Udover samtlige bestyrelsesmedlemmer og suppleanter var også tre foreninger som hverken frivilligcenteret eller kommunen i dag samarbejder med inviteret.

På første workshop deltog 7: heriblandt fire bestyrelsesmedlemmer, den daglige leder af Frederiksberg frivilligcenter, kontorchefen for området samt socialudvalgsformanden i Frederiksberg Kommune.

På anden workshop deltog 9: De to deltagere der ikke var med ved første workshop var en forvaltningsrepræsentant, ekspeditionssekretær i socialdirektoratet samt et 5. bestyrelsesmedlem fra Frederiksberg Frivilligcenter.

Der var således ingen fra de tre foreninger uden samarbejde med kommunen, der deltog i workshops.

Strategipapiret for Frederiksberg er bygget op om 3 afsnit:

- I første afsnit præsenteres nogle målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer
- I andet afsnit præsenteres en række temaer, der blev berørt på de to workshops
- Endeligt sammenfattes de konkrete aktiviteter, som man talte om ville eller burde finde sted som led i en udvikling af samarbejdet mellem kommunen og de frivillige organisationer.

Målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og frivillige organisationer

I en tid hvor der de fleste steder i landet sker væsentlige omvæltninger i forhold til sammenlægningen af den myndighed – kommunen – som man som frivillig organisation har et samarbejde med, er det værd at overveje, hvad der skal være målet for det fremtidige samarbejde. Dette gælder ikke kun i sammenlægningskommuner, hvor nye myndigheder udformes, men også i de kommuner, hvor kommunerne geografisk videreføres under forandringer. For alle kommuner sker der ændringer i forhold til myndighedsopgaver, finansieringsformer mv., og det giver mulighed for at gentænke nogle af de praksisser og rutiner, man hidtil har haft – og giver dermed mulighed for at overveje, om ikke noget kunne være bedre, end det hidtil har været.

”Vi lever i to forskellige verdener, der ikke har meget med hinanden at gøre.”

”Det er måske ikke nok med bare at give penge. Det er det, vi hidtil har gjort. Hvad med løbende samtaler, hvad med strukturer, der fremmer samarbejdet?”

Men det er også vigtigt, at man ikke bare hovedkulds kaster sig ud i at omdefinere og gentænke det frivillige sociale arbejde, bare fordi kommunerne er i en omstillingsproces. Kommunernes omstillingsproces er måske en mulighed for at omformulere eller præcisere samarbejdet mellem de frivillige organisationer og kommunen, men det behøver ikke at være det. Der er ingen, der kan pålægge de frivillige organisationer at organisere sig efter de samme linjer som kommunerne, ud over de frivillige selv.

Den umiddelbare målsætning for alle parter må altid være at tænke over, om det er på tide, at man ændrer eller udvikler noget i samarbejdet med kommunen.

På baggrund af de to workshops i Frederiksberg kan vi herudover nævne et par konkrete målsætninger for udviklingen af samarbejdet mellem kommunen og de frivillige organisationer.

For det første er der enighed blandt alle parter om, at man vil styrke det samarbejde, man hidtil har haft. Det gælder både i omfang og dialog. Der er udbredt enighed om, at et løbende samarbejde er udviklende for begge parter. Der er enighed om, at man ikke har haft den løbende kontakt mellem de frivillige organisationer og kommunen, der er nødvendig, hvis man skal udvide samarbejdet, bl.a. ved at arbejde sig frem mod en øget inddragelse af frivillige organisationer. Om ikke andet så er en inddragelse, der hvor man kan se, at en frivillig indsats kan højne borgernes oplevede kvalitet.

For det andet er det en målsætning at få etableret et velfungerende samarbejde imellem de frivillige organisationer på Frederiksberg. Ud over målsætningen om mere samarbejde de frivillige imellem handler en udvikling om at finde ud af, hvordan og af hvem de frivillige skal repræsenteres over for det kommunale system.

Endelig er det en målsætning at få revideret den eksisterende frivillighedspolitik, så den i højere grad udstikker rammerne for det videre samarbejde, og som sikrer plads til og accept af den forskellighed, der er mellem offentlige organisationer og frivillige organisationer.

Det videre arbejde

De forskellige mål kan nås på mange forskellige måder. Her vil vi pege på nogle af de emner, man bragte frem på de to workshops, og som man mener, vil være væsentlige dele af en udvikling af det eksisterende niveau for samarbejdet mellem kommunen og de frivillige organisationer.

Der er fire overordnede emner, vi vil trække frem:

- Hvad er grundlaget for et samarbejde?
- Hvad med en frivillighedspolitik?
- Hvordan skal samarbejdet mellem frivillige og kommunen organiseres?
- Hvordan skal samarbejdet imellem de frivillige selv organiseres?

Det er vigtigt at huske værdigrundlaget for et samarbejde

Hvad karakteriserer frivilligt socialt arbejde? Og hvordan giver man plads til denne form for arbejde, samtidig med at man i højere grad arbejder sammen med kommunen?

"Det frivillige arbejde er det, der ikke sættes på formler – det der ikke måles som fx hjemmehjælp."

Er det frivillige arbejde det, der finder sted i et rum, der efterlades, efterhånden som man har indført øget måling af de ydelser, der leveres af det offentlige? Er det frivillige arbejde det, hvor man har tid til kaffe og snak? De to spørgsmål fremhæver begge, hvad der på Frederiksberg blev opfattet som centrale forskelle mellem frivilligt socialt arbejde og kommunalt arbejde, og de to spørgsmål peger på en forskel, der skal respekteres, hvis man skal opbygge et samarbejde mellem de frivillige organisationer og kommunen.

En case

Skal det frivillige tage sig af madudbringning til ældre?

Ikke for at aflaste kommunen for opgaven, men hvis det betyder, at man bringer mad ud og har tid til at snakke med den ældre, når man kommer forbi, så er det en mulighed for et samarbejde.

Et samarbejde forudsætter, at kommunen ikke bare reducerer sine udgifter til området, fordi en frivillig organisation overtager dele af arbejdet.

Et af de spørgsmål, der rejste sig i forhold til udvikling af en strategi, handlede om, hvilke opgaver man kan samarbejde om. En væsentlig diskussion handler i den forbindelse om, hvorvidt man som frivillig kan gøre noget bedre, end kommunen selv ville gøre det. Er der nogen steder, hvor borgeren vil blive bedre behandlet, ved at en opgave varetages af frivillige? Hvis svaret er ja, er der basis for en frivillig indsats.

De frivillige organisationer peger på en vigtig grænse, der skal respekteres, når man vurderer, hvilke opgaver man kan samarbejde om: grænsen mellem en 'kan'- eller en 'skal'-opgave. Hvis det sidste er tilfældet, skal man være påpasselig. Der er en hårfin balance mellem, hvad man kan forpligte frivillige organisationer på. De frivillige organisationer skal ikke ind og aflaste kommunen i forhold til opgaver, som kommunen er forpligtet til at varetage.

I den forbindelse skal det erindres, at motivationen for de frivillige ofte skabes ved, at man mener nogle andre – ofte kommunen – burde gøre mere, end de gør. Man laver frivilligt arbejde, der hvor problemerne er væsentlige, og hvor man ikke oplever, at andre gør tilstrækkeligt. Det betyder, at det er svært at finde motiverede frivillige, der vil overtage opgaver fra kommunen, som man mener, kommunen løser tilfredsstillende.

Når man vil planlægge og udvikle et samarbejde, er det vigtigt at huske på, at det er vanskeligt at forpligte frivillige – og dermed organisationer, der arbejder med frivillige – på at levere en indsats. Man har som organisation svært ved at forpligte sig på at levere et antal timer, for det svinger, hvor mange aktive man er. Man kan måske forpligte sig på at levere en vis åbningstid, men det er svært at forpligte sig på, hvad der skal ske i åbningstiden – for man ved ikke, hvor mange ressourcer man har at arbejde med.

"Det er ok, at den ældre, man besøger, beder én om at købe en liter mælk? – Men hvis der begynder at ligge dosmersedler, er det blevet til den opgave, kommunen skal varetage."

"Det frivillige arbejde skal udelukkende være et supplement. Vi kan ikke basere vores system på frivillige, kommunen skal have kontrol."

Når man laver et tæt samarbejde mellem de frivillige organisationer og kommunen om at løse opgaver, er det vigtigt, at man bevarer den frivillige dimension i arbejdet. Det kan ske ved, at træne de frivillige organisationer i at trække grænser for samarbejdet. De frivillige skal rustes til at se, hvor de kan gå ind og overtage en funktion, og hvor de skal give ansvaret til

en anden – fx en ansat i kommunen. Bliver samarbejdet mellem kommunen og en frivillig organisation tæt, er det vigtigt, at man har et løbende fokus på, hvilke værdier der ligger til grund for hver aktørs indsats, og hvilke forpligtelser hver aktør kan og skal påtage sig.

Det er inden for disse overvejelser omkring værdier for et samarbejde, at de mere konkrete overvejelser om udviklinger skal ses.

Revidering af den eksisterende frivillighedspolitik

Der var blandt de deltagende organisationer en udbredt enighed om, at man burde revidere den eksisterende frivillighedspolitik, der afklarer og præciserer samarbejdet, bl.a. samarbejdets form, indhold og fokus.

Der var opbakning til, at man tog en sådan politik op til gennemsyn med jævne mellemrum, og forslaget var, at man tog politikken op hvert fjerde år. Fordelen ved regelmæssigt at tage frivillighedspolitikken op er, at man så kan prioritere en indsats rettet mod de konkrete udfordringer, man måtte stå overfor. Vedtager man blot en overordnet politik, er det svært at være konkret i forhold til at opstille indsatsmål og delmål, og i forhold til at pege på områder, som man gerne vil have prioriteret. Ved at arbejde med periodisk revision af politikken vil man kunne indarbejde konkrete beskrivelser af ansvarsfordeling og en tidsplan for, hvad der konkret skal ske gennem perioden.

Man var ikke på workshoppen klar til at opstille og formulere det konkrete indhold i den først frivillighedspolitik, der skulle udformes. Men det blev fastslået, at det er kommunen, der har initiativpligten i forhold til udarbejdelsen, og at det er kommunen, der skal sætte gang i projektet og sikre, at man får indkaldt de frivillige parter.

Det blev også understreget, at politikken skal handle om mere end tildeling af § 115-midler. Der skal i politikken være overvejelser og retningslinjer for et konkret værdibaseret samarbejde, der respekterer parternes egenart. Men det er også vigtigt at understrege, at frivillighedspolitikken er kommunens og de frivillige organisationers politik om deres samarbejde, og det er kommunens politiske udmelding om, hvordan man ser mulighederne for at involvere de frivillige organisationer. Det frivillige er meget andet end det, der fremgår af en frivillighedspolitik.

"Frivillighedsområdet skal ikke professionaliseres. Det skal have lov til at blomstre for sig selv, så kommunen skal ikke komme og lægge en klam hånd over de frivillige."

Samarbejdet mellem parterne

Et centralt emne, der skal inddrages i udformningen af kommunens frivillighedspolitik, handler om, hvordan man skal samarbejde kommunen og de frivillige organisationer imellem. Her handler det om at få nedfældet nogle konkrete rammer og få institutionaliseret nogle rutiner for samarbejdet.

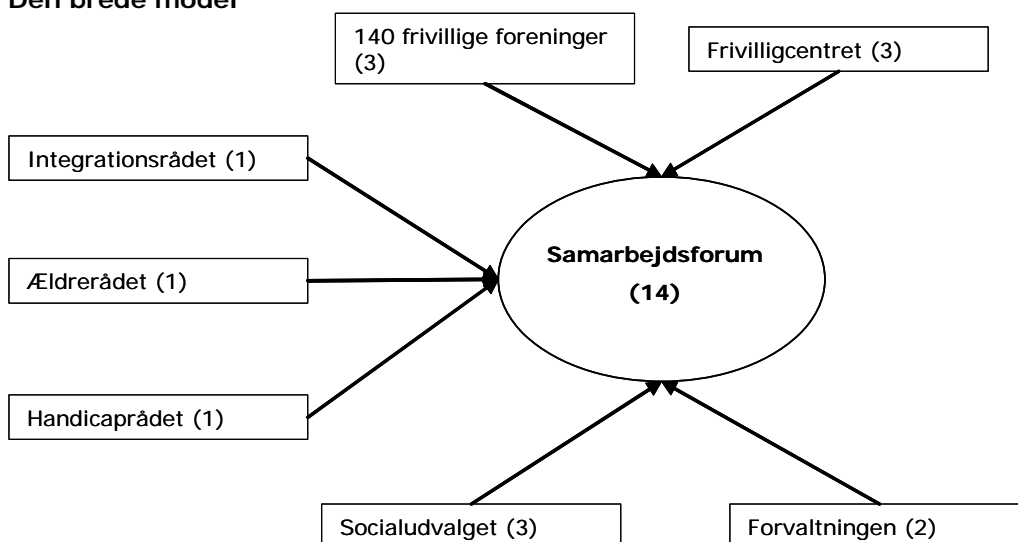
"Var det ikke bedre først at etablere rådet og så lade dem klare de fremtidige drøftelser?"

Man lagde på Frederiksberg op til, at der skulle være et løbende samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer. Dette løbende samarbejde skulle finde sted i et samarbejdsforum, hvor de frivillige organisationer skulle være repræsenteret⁴. (Hvordan man som frivillig skulle repræsentere et bagland, vender vi tilbage til nedenfor.) Det var dette samarbejdsforum, der skulle varetage den løbende dialog mellem kommunen og de frivillige organisationer.

"Nej, først skal der skabes et udgangspunkt og en frivillighedspolitik, og så først derefter tager rådet over og styrer de fremtidige drøftelser og udviklingsmuligheder."

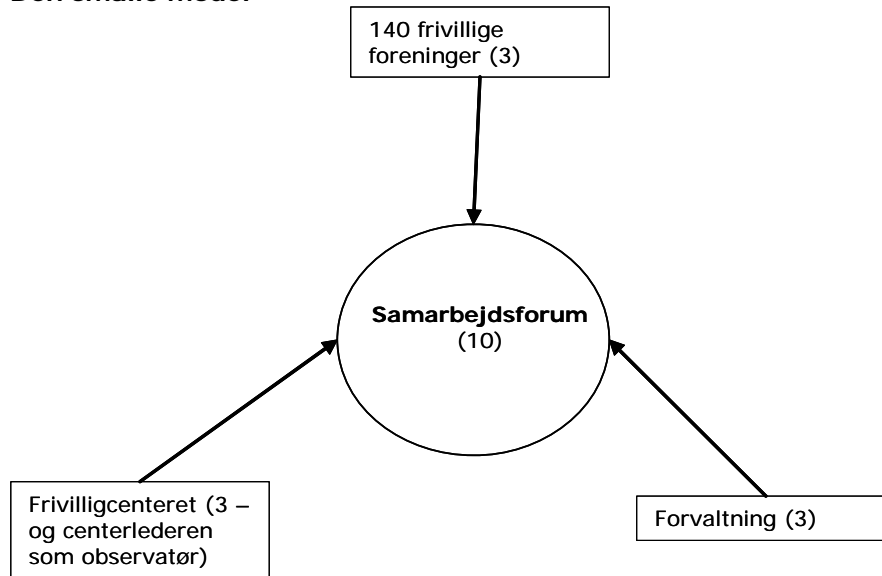
Der var på Frederiksberg forskellige tanker om, hvorledes et sådant forum skulle sammensættes. Grundlæggende arbejdede man med to modeller – en bred og en smal. De to modeller er illustreret med følgende to figurer:

Den brede model

⁴ Rambøll Managements kommenter: I diskussion på de to workshops blev frivilligråd *både* benyttet om et organ, hvor kommunens forvaltning og de frivillige (samt i nogle modeller også andre) var repræsenteret, *og* som det organ, der skulle øge samarbejdet mellem de frivillige og repræsentere de frivillige organisationer udadtil. Rambøll Management finder det ikke logisk, at man arbejder med et råd, der både skal være et organ for de frivilliges repræsentation og hvor der sidder andre aktører – en sådan model leder til interessesammenblanding. Vi finder det nødvendigt at skelne mellem et organ, der kan varetage de frivilliges interesse og som kan repræsentere de frivillige, *og et andet* organ, hvor kommunen og de frivillige kan samarbejde. Vi har valgt at benytte begrebet samarbejdsforum om det sidste og frivilligråd om det første.

Den smalle model

Den brede model blev fremhævet af bl.a. kommunen. Med denne model ville man sikre en let og simpel kontakt til mange af de organisationer, der arbejder inden for den frivillige verden, og man ville sikre inddragelsen af de øvrige råd, der organiserer borgergrupper.

Blandt nogle af de frivillige var der en vis skepsis overfor at slå alle de forskellige grupper af borgerorganer sammen og lade denne sammenslutning udgøre kontaktgruppen for de frivillige til kommunen. Man var usikker på, hvorvidt det ville være fremmede for dialogen mellem de frivillige organisationer og kommunen. I stedet ville man satse på at etablere et samarbejdsforum, der i højere grad repræsenterede de frivillige organisationer og det frivilligcenter, man har i kommunen, og desuden inkluderede nogle af aktørerne fra forvaltningen i kommunen. Med denne model lagde man heller ikke op til en inddragelse af det politiske niveau i rådet – alene forvaltningen var repræsenteret.

En vurdering: Der var ikke enighed om, hvorledes forummet skal opbygges. Men i og med at alle tilstedeværende var enige om, at det skal være en af de helt centrale aktører i det fremtidige samarbejde, er det væsentligt, at man får tænkt videre og får fundet en løsning. Det er i den forbindelse Rambøll Managements vurdering, at det er vigtigt, at kommunen ikke pådutter de frivillige en organisering, der i høj grad er smart set med kommunens briller, fordi den samler interessevaretagende råd og organisationer i et fælles forum. Det kan være, man kan lave en form for forum, der samler forskellige borgergruppers råd i en paraply, men – som vi vender tilbage til nedenfor – det er vigtigt, at de frivillige i første omgang får opbygget et samarbejdsorgan for dem selv, der kan repræsentere de frivillige organisationer.

Det skal erindres, at et forum alene får relevans som samarbejdsorgan mellem kommunen og de frivillige organisationer, hvis de frivillige fornemmer, at forummet repræsenterer de frivillige. Det er ikke entydigt, at dette bliver tilfældet, såfremt man begynder med den brede model.

Det skal ligeledes revurderes, om tre repræsentanter for de 140 frivillige organisationer er det mest fornuftige tal, når den frivillige sektor på Frederiksberg selv har valgt at organisere sig i fem søjler: børn, ældre, patientarbejde, kirkelige organisationer og andet.

De frivilliges samarbejde med hinanden

Lige så vigtig som diskussionen om et samarbejdsforum var debatten om, hvordan man sikrede en repræsentation af frivillige over for kommunen.

"Det er vigtigt at sikre dialogen mellem de frivillige og kommunen – men det er lige så vigtigt at sikre dialogen mellem de frivillige organisationer selv."

Det er vigtigt at erindre – når man skal træffe beslutninger om, hvordan man vil organisere det frivillige sociale arbejde kollektivt – at der med politisk repræsentation kan følge indflydelse og forpligtelser. Vælger man som frivillige organisationer at optræde som en enhed eller et kollektiv med fælles interesser over for kommunen, er det vigtigt, at man kan hævde, at man repræsenterer et bagland. Og at repræsentere et bagland fordrer, at man arbejder på at sikre baglandets inddragelse i beslutningsprocesserne. Det er klart, at et større engagement i udformningen af den kommunale politik eller forvaltning fordrer en større grad af organisering med en mere grundlæggende form for repræsentativitet.

"Ingen af os skal være politikere, men vi vil jo gerne repræsentere dette område."

Intentionen med frivilligrådet er at skabe et rum for politisk (ikke partipolitisk) diskussion blandt de frivillige organisationer, som samtidig kan repræsentere de frivillige over for kommunen.

At etablere et sådant forum blev set som et gode af både de frivillige aktører på workshops og af de kommunale deltagere. Men det var vigtigt, at man sikrede, at frivilligrådet repræsenterede alle de relevante frivillige organisationer.

Gennemgående var der enighed om, at det er vigtigt at opbygge en flad struktur, der giver mulighed for den brede og uforpligtende diskussion mellem aktørerne, og som giver mulighed for en gnidningsfri udskiftning af aktører, sådan som der er behov for inden for området. Der var desuden enighed om, at man skulle bevare en eller anden form for opdeling af de frivillige organisationer i de fem søjler, man hidtil har arbejdet med – det vil sige børn, ældre, patientarbejde, kirkelige organisationer og andet – og så sikre, at der var en form for overbygning på de fem søjler.

"Uden et råd med politisk forankring, bliver vi ikke en del af det politiske landskab, så bliver vi ikke hørt."

"Med direkte valg undgår man nemmere, at rådet bliver en kransekagefigur."

Hvordan man i praksis vil etablere en form for repræsentativitet er stadig et åbent spørgsmål. Man var bl.a. i tvivl om, hvorvidt medlemmerne skulle udpeges eller direkte vælges. Flere gav udtryk for, at de ville foretrække det sidste, hvis det kunne lade sig gøre at sikre, at alle typer af frivillige organisationer var repræsenteret. Gennem direkte valg ville det være lettest at skabe opbakning og legitimitet til de beslutninger, der træffes.

Det er ydermere vigtigt, at frivilligrådet bygger på et samarbejde med de fælles organisationer, der findes i dag, dvs. frivilligcentret og centrets bestyrelse. Frivilligrådet

"Synlighed er en vigtig ting. Frivilligcentret skal ikke gemmes væk, som det er nu, men skal have en mere synlig placering, hvis det er muligt."

kunne på den måde styrke de organisationer, man har på Frederiksberg i dag, og give disse eksisterende organisationer en politisk aktiv og repræsenterende overbygning. Med et råd bliver det muligt for centret at fokusere på og inspirere lokale frivillige organisationer frem

"Vi skal passe på, at vi ikke forvirrer de frivillige med både center og råd."

for at repræsentere den frivillige verden over for kommunen.

Det er vigtigt at sikre en sammenhæng mellem center og råd, men samtidig også en klar arbejdsfordeling. Folk skal vide, hvor de kan henvende sig med hvilke problemer. Centret skal være det praktiske og konkret støttende organ og rådet det idéudviklende.

Hvilke opgaver et råd skulle have, var der bred enighed om.

- Gennem dialog skulle man skabe samarbejde mellem politikere og frivillige og påvirke en frivillighedspolitik.
- Gennem repræsentation af bagland skulle man skabe en aktør med mere indflydelse, end de frivillige ville have enkeltvis.
- Gennem interne debatter og diskussioner skulle man sikre dynamik og udvikling inden for den frivillige sfære.
- Gennem samarbejde skulle hele frivilligområdet samlet set være mere aktiv og dermed gøre frivillighedsområdet mere synligt.
- Gennem internt samarbejde skulle man koordinere det frivillige sociale arbejde, fx informere om ensartede organisationer og aktiviteter, der så kunne koordineres – hvilket kommunen også ville sætte pris på skete.
- En yderligere konkret opgave, man kunne overveje at deltage i gennem et frivilligråd, var rådgivning omkring tildelingen af § 115-midler – bl.a. i forhold til udarbejdelsen af kriterier for fordelingen af 115-midler.
- Endelig skulle man fra starten arbejde på at sikre, at de frivillige organisationer også får reel indflydelse og en fornemmelse af, at man kan påvirke spørgsmål, der er væsentlige for frivillige organisationer. Ellers vil et råd miste sin betydning, og der vil ikke være nogen interesserede blandt de frivillige.
- Der var ligeledes enighed om, at rådet skal holde 4 faste møder årligt. Hvis der i visse perioder er behov for flere møder, så kan det aftales. Men at der skal være kvartalsvise møder ligger fast. Herved ville man opbygge en rutine omkring møderne mellem de frivillige organisationer og kommunen.

“Vi får kun folk til at bakke op og deltage, hvis de føler, at vi udfylder en funktion, opfylder et reelt behov. Folk skal føle, at de får noget ud af det.”

En kommentar: Hvordan rådet rent faktisk skal organiseres, er et spørgsmål, som man bliver nødt til at tænke videre over i de fællesorganer, der findes for frivillige organisationer. Man kan overlade opgaven med at få startet rådet op til kommunen, men så skal man være opmærksom på, at man samtidig prioriterer den del af frivilligt socialt arbejde, der foregår i samarbejde med kommunen. Kommunen har nogle interesser i frivilligt socialt arbejde – men frivilligt socialt arbejde er meget andet end det, kommunen har blik for og interesse i. Det vil derfor være væsentligt, at de frivillige organisationer selv påtager sig en væsentlig del af opgaven med at få samlet relevante organisationer i de fem søjler for at finde ud af, hvordan man kan sikre en interessevaretagelse og repræsentativitet i en fælles organisering.

Det er ligeledes nødvendigt, at man – som vi har påpeget tidligere – genovervejer relationen mellem det, vi har kaldt et samarbejdsforum, og det vi har kaldt et frivilligråd. Der var tilbøjelighed til, at man ikke adskilte de to organer blandt deltagerne på de to workshops. Men en sådan sammenblanding, mener vi, er uhenigtsmæssig. Hvis de frivillige ikke har et eget forum, vil man ikke kunne opbygge det fællesskab, der er en forudsætning for, at organisationerne overhovedet lader sig repræsentere. De modeller, der er udviklet på de to workshops, fokuserer i højere grad på at organisere samarbejdet mellem kommunen og den frivillige verden, end der fokuseres på de frivilliges eget samarbejde. Men det sidste er en forudsætning for det første. Det er vigtigt, at man på Frederiksberg tænker videre over, hvordan man vil sikre begge aspekter i en fremtidig organisering af det frivillige og af det frivilliges samarbejde med kommunen.

Det videre forløb

På workshopen diskuteredes en tidsplan for det videre forløb. En model, som man var enige om, man kunne køre videre efter, er illustreret med følgende figur.

Første skridt:	<ul style="list-style-type: none"> • Skabe en fælles platform • Udfordringer til udvalg • § 115-puljens fremtid • Frivillighedscentret – hvad er det? • Frivillighedspolitik – revision af den eksisterende • Fremtidig organisering.
Primo maj 2006	Temadrøftelse i socialudvalget om frivillighed generelt (blandt andet drøftes frivillighedspolitikken og andre ideer fra workshopen, såsom oprettelsen af et frivilligråd).
Medio maj 2006	Frivillighedscenteret drøfter dets rolle i forhold til: <ul style="list-style-type: none"> • Frederiksberg • Politisk • Organisationsmæssigt • Kommunens frivillighedspolitik.
September 2006	Fælles møde med socialudvalget og frivillighedscentret Generel udveksling af synspunkter om frivillighed og dets fremtidige organisering.
September – november 2006	Forvaltningen arbejder på: <ul style="list-style-type: none"> • Egen organisering • Diverse modeller • Input til frivillighedspolitik.
November 2006	Socialudvalget drøfter oplæg
Andet skridt:	<ul style="list-style-type: none"> • Bredt drøfte fremtiden for frivilligt arbejde på Frederiksberg, herunder:<ul style="list-style-type: none"> • Midler • Frivillighedspolitik • Organisering • Eventuelt oplæg med John Engelbrecht.
Medio november	Temadag for hele frivillighedsområdet på rådhuset, hvor der inviteres en facilitator som trækplaster, eksempelvis filosofen John Engelbrecht.
Tredje skridt:	Nedsættelse af arbejdsgruppe i forhold til de 5 søjler: <ul style="list-style-type: none"> • Forvaltningen deltager og koordinerer • Fælles dialog • Helhed i tilbagemeldinger • Modeller drøftes med henblik på efterfølgende anbefalinger.
December 2006 – februar 2007	
Fjerde skridt:	Endelige beslutninger og vedtagelser.
Marts 2007 – maj 2007	Udvalgs – samt kommunalbestyrelsens behandling af: <ul style="list-style-type: none"> • Frivillighedspolitik • Frivilligråd • Frivilligcentret.
1. juni 2007	Første møde i frivilligrådet.

Umiddelbart er der tale om en proces, der kører på skinner. Men ... Der var også nogle emner, der ikke var blevet gennemdrøftet og måske ikke gennemtænkt tilstrækkeligt, ligesom der var indvendinger fra nogle af de frivillige organisationer.

- Der var ønsker om, at processen i højere grad skal starte hos de frivillige. De frivillige skal selv tage teten og skabe et fundament, inden sagen tages op i

socialudvalget. Det var blandt andet vigtigt for dem at sikre opbakning til ideen om et frivilligråd i hele baglandet, inden der blev truffet politiske beslutninger, da det er vigtigt at sikre ejerskab i den frivillige verden.

- Der var ønske om at starte med at nedsætte en arbejdsgruppe, som skulle hente inspiration udefra. Fx gennem oplæg fra Sussi Maack, landskonsulent i FriSe, eller Torkild Vestergaard fra Københavns Kommune. Begge kunne fortælle om deres erfaringer med oprettelse af frivilligråd og om mulige faldgruber.

En vurdering: Det er vigtigt, at kommunen aktivt sikrer, at man får trukket de frivillige med i processen omkring udviklingen af samarbejdet. Det betyder, at kommunen ikke skal haste beslutninger igennem, men i stedet give tid og plads til de frivillige organisationer, der ikke har et entydigt hierarki, som kan arbejde hurtigt, men snarere er baseret på falde strukturer, hvor beslutninger tager tid. Hvis man fremhæver respekten for hinandens værdigrundlag og særegenhed som en del af det gode samarbejde, så er det vigtigt, at man lader denne særegenhed og værdi komme frem i de forløb, der skal lede til udformningen af retningslinjer for kommunens arbejde. Det gode samarbejde er det, der har plads til hinandens synspunkter, værdier og forskelligheder.

I den tidsplan, der er lagt frem, er det Rambøll Managements vurdering, at det vil blive vanskeligt for de frivillige organisationer at få forankret processen bredt – dvs. hos andre end Tordenskjolds soldater, der hele tiden har været med og vil blive ved med at være det. Det kræver tid at få inddraget flere aktører, og det er ikke det, der er mest af i det opstillede forløbs faser.

Tanker om en strategi for det fremtidige samarbejde mellem Ny Vejle Kommune og frivillige organisationer

Juni 2006

C. Om Ny Vejle Kommune

Ny Vejle Kommune består af fem kommuner, Vejle, Give, Egtved, Jelling og Børkop. I alle fem kommuner har man haft lokale ildsjæle, der brændte for det frivillige sociale arbejde, men kun i Vejle Kommune har man indtil for nyligt haft et fast etableret samarbejde mellem kommune og de frivillige organisationer. I Vejle har man ligeledes haft et frivilligcenter med en ansat daglig leder.

I februar 2006 blev der afholdt stormøde for 150 frivillige sociale foreninger, politikere og embedsmænd i hele Ny Vejle Kommune. Formålet var at skabe et godt grundlag for det fremtidige samarbejde mellem de frivillige foreninger samt mellem disse, politikere og embedsmænd.

Der blev på stormødet nedsat en styregruppe med repræsentanter fra samtlige kommuner samt 3 arbejdsgrupper, der fik til opgave at lave udkast til:

- En frivilligpolitik
- Et intranet
- Et fælles frivilligcenter

Der foreligger nu en samlet rapport som er sendt til politisk høring.

Workshops i Ny Vejle

Der blev afholdt to workshops i Ny Vejle Kommune. Alle deltagere var særlig udvalgt på baggrund af en dialog mellem Vejle Kommune, den daglige leder af Frivilligcenter Vejle og Rambøll Management.

Blandt de inviterede var medlemmer af styregruppen nedsat på stormødet samt de tre arbejdsgrupper, frivillige fra de fem kommuner herunder frivillige som kommunerne endnu ikke i dag har et tæt samarbejde med, den daglige leder af Frivilligcenter Vejle samt centrale personer fra de fem kommuners forvaltning og byråd.

På første workshop deltog 14: Den afgangende socialudvalgsformand fra Vejle og den nye socialudvalgsformand for Ny Vejle, tre repræsentanter fra forvaltningen i Vejle Kommune herunder områdechefen, den daglige leder af Frivilligcenter Vejle samt 8 frivillige fra Vejle og de øvrige kommuner.

På anden workshop deltog yderligere to: formanden for Seniorudvalget samt en repræsentant fra forvaltningen i Give.

Strategipapiret for Ny Vejle er bygget op om 3 afsnit:

- I første afsnit præsenteres nogle målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer.
- I andet afsnit præsenteres en række udfordringer og nødvendige tiltag i forhold til det fremtidige samarbejde.
- Endeligt beskrives de mest centrale konkrete aktiviteter, som man ønsker eller allerede har igangsat i Ny Vejle Kommune.

Målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og frivillige organisationer

I Ny Vejle Kommune var der fra både kommunalt og frivilligt hold et ønske om en fremadrettet indsats for at styrke og udvikle samarbejdet mellem de frivillige organisationer og Ny Vejle Kommune. Ikke blot er en sådan indsats nødvendig grundet

"Det offentlige kan slet ikke undvære de frivillige kræfter"

"Der er masser af opgaver som det offentlige ikke kan løse, hvor de frivillige er bedre egnede. Der er simpelthen opgaver, som et system ikke kan løse"

sammenlægningen af de fem kommuner til én, men kommunesammenlægningen ansås også som en mulighed for en mere koordineret og målrettet indsats for det frivillige arbejde, end hvad der har været tilfældet tidligere.

Kommunens nye ansvarsområder åbner derudover nye muligheder for en øget inddragelse af de frivillige i den fremtidige sociale indsats i kommunen.

Kompetenceområder specielt egnede for frivilligt arbejde

Specielt inden for tre områder blev de frivillige fremhævet som mulige centrale aktører. Disse omhandlede omsorg, sundhedsfremme og forebyggelse. Interessant nok er områderne alle tæt knyttet til de nye opgaver og ansvarsområder, som kommunerne har fået overdraget med følge af strukturreformen.

Det er vigtigt at huske på, at sundhed og forebyggelse omhandler fysiske ting, som øget motion og sund kost, men det hænger i lige så høj grad også sammen med ensomhed og omsorg.

"Ensomhed slår folk ihjel, ensomhed er den største sygdom vi har"

Frivillige kan på disse områder give et unikt bidrag i form af menneskelig omsorg, tryghed, støtte og kontakt, som for mange udsatte ikke dækkes eller kan dækkes fra

"Det er vores problem i dag. Vi kan give service, iskold service med minuttakst, men vi har problemer med at give nærhed"

andet hold. De frivillige kan også bidrage med "relationsviden" i den forstand, at de kan hjælpe andre med erfaringsudveksling og støtte på mange forskellige områder, eksempelvis ved sygdom eller misbrug. De frivillige har således inden for netop disse felter en vigtig rolle at spille som supplement til den kommunale indsats, da de er i stand til at dække en række

essentielle behov, der ikke umiddelbart kan dækkes fra kommunalt hold.

Frivillighed er drevet af lyst og ikke af pligt, og det er derfor vigtigt ikke at omdanne de frivillige organisationer til en regulær arbejdskraft. De frivillige hverken kan eller skal stå til rådighed på samme måde som en kommunalt ansat. Blandt andet også derfor har kommunen særlige kompetence- og opgaveområder, hvor den frivillige verden skal være påpasselig med at byde ind.

"Det går galt, hvis det frivillige arbejde bliver en sur pligt. Frivilligt arbejde må aldrig blive skal"
"De frivillige skal hovedsageligt supplere opgaver og kun overtage visse steder, hvis det er forsvarligt"

Nogle vigtige spørgsmål bliver så:

- *hvordan sørger man for, at de frivilliges arbejde*
- *hvordan kan man sikre, at man får løst de opgaver der bedst løses af frivillige af frivillige?*
- *hvordan kan man sikre, at de frivillige organisationer forbliver frivillige organisationer, og ikke pludselig har spundet sig ind i et net af aftaler, der set fra kommunalt hold forpligter de frivillige?*

Dialog som det centrale omdrejningspunkt

For overhovedet at kunne få et ordentligt samarbejde i gang, kommunen og de frivillige organisationer imellem, kræver det en ordentlig tværgående dialog.

Dialogen på tværs af de frivillige organisationer og mellem kommunen og den frivillige verden skal således i fokus og forbedres fremover.

Der skal skabes en relation, hvor kommunen og de frivillige organisationer ser hinanden som ligeværdige samarbejdspartnere. Ligeværdighed i den forstand, at de ser hinanden som værende en værdifuld ressource, og at det derfor er i orden at have forventninger til hinanden.

Der blev taget initiativ til at forankre og sikre dialogen på følgende to måder:

- Oprettelsen af et dialogforum med repræsentanter for både kommune og de frivillige organisationer. Dette kaldes Frivilligt Råd og har møder 1-2 gange årligt.
- Udpegning af en kommunal kontaktperson, til hvem der kan rettes henvendelse fra den frivillige verden. Kontaktpersonen har sæde i kommunen og får status som frivilligkonsulent. Kommunen sørger selv for, at denne repræsentant udpeges.

"Dialogen er det allervigtigste i diskussionen. Alt andet, samarbejde og udvikling udspringer af og forudsætter, at der er en god tværgående dialog." (...)" Alt er muligt, hvis man har en god dialog"

På denne måde sikres den brede repræsentative dialog i Frivilligt Råd, men samtidig sikres også en løbende dialog mellem kommunen og de frivillige organisationer gennem kontaktpersonen i kommunen.

Dertil kom forslag om afholdelsen af en årlig social sammenkomst, for alle de frivillige i Ny Vejle Kommune.

Det vigtigste for at sikre en velfungerende indsats på området er derfor et løbende samarbejde, der bygger på konstruktiv dialog.

Nogle vigtige spørgsmål bliver så:

- *Hvordan sikrer man sig, at dialogen mellem frivillige og kommunen fortsætter løbende over længere?*
- *Hvordan sikrer man sig, at dialogen med de frivillige bliver bred, så alle frivillige bliver hørt, og ikke kun "tordenskjolds soldater"?*

Kommunen skal støtte op

Der var enighed om, at de frivillige aldrig må stå alene. Kommunen har en forpligtelse i forhold til at støtte op om det frivillige arbejde. Støtte skal ikke blot ses i snæver forstand som tildeling af økonomiske midler, men derudover betyder det også meget, at der er politisk interesse og påskønnelse for det frivillige arbejde.

Derfor er det ikke kun organisering, midler og ressourcer, der er vigtige punkter i diskussionen. Det er lige så vigtigt, at der kommer fokus på, hvordan kommunen ellers kan støtte op om at skabe vilje, engagement og lyst hos de frivillige.

"Det er vigtigt, at vi som kommune ikke bare overlader arbejdet til de frivillige, vi skal hele tiden støtte op".

Nogle frivillige interesserer sig mere for at få konkret støtte og opbakning af den kommunale verden, end om der oprettes et frivilligt råd. Netop også derfor har di-

skussionen flere sider, som alle er centrale for at opnå et vellykket samarbejde på frivilligområdet i Ny Vejle Kommune.

Nogle vigtige spørgsmål bliver så:

- *Hvordan skal støtten til de frivillige forankres i kommunen?*
- *På hvilke områder skal kommunen støtte de frivillige og hvordan skal det finansieres?*
- *Kan kommunen anvende de kommunalt ansattes kompetencer til at støtte de frivillige – fx ved at lade en demenskoordinator undervise frivillige i hvordan man kan støtte demente?*

De frivillige skal klædes på til at kunne håndtere deres opgaver

Et andet centralt punkt er, at de frivillige klædes bedst muligt på i forhold til at være frivillige. En oplagt måde at gøre dette på er gennem diverse kursusaktiviteter.

Undervisningen kunne være i form af generelle kurser, der eksempelvis omhandler, hvad det vil sige at være frivillig, hvilke farer der kan være, og hvad man kan gøre, hvis man løber ind i ubehagelige situationer.

Undervisningen kan foregå inden for de enkelte frivillige organisationer, der også har mulighed for at målrette kurserne yderligere til de konkrete frivillige og deres opgaver.

Der var dog også stemning for, at der kunne tages initiativ til, at kommunen blev inddraget og kunne bistå aktivt med forskellige kursusaktiviteter.

Eksempelvis var der forslag om, at det kommende sundhedscenter også kunne benyttes som kursusvirksomhed, hvor der kunne undervises i sundhedsfremme. I bund og grund var der forslag om, at kommunens faciliteter og ressourcer kunne tænkes ind i forhold til at klæde de frivillige bedst muligt på til at håndtere deres arbejde.

Det er vigtigt at pointere, at der med at klæde på ikke menes, at der skal ske en professionalisering af at være frivillig. Med at klæde på menes i stedet, at de frivillige får tilført viden og kompetencer, som bidrager til deres lyst, tryghed og engagement. Det kan bidrage med et drive hos de frivillige, at de føler, at de bliver udviklet, samtidig med, at det giver dem bedre vilkår og muligheder for at fungere som frivillige.

Nogle vigtige spørgsmål bliver så:

- *Hvordan sikrer man, at de frivillige ikke bliver "professionelle"?*
- *Hvor er det vigtigt at de frivillige bliver klædt på, og hvor er der ingen grund til at opkvalificere de frivillige?*
- *Hvordan skal opkvalificeringen organiseres i kommunen og hvordan skal opgaven finansieres?*

Udfordringer for det fremtidige samarbejde

Balancegangen mellem struktur og frihed

Spændingsfeltet mellem struktur og frihed i forhold til det frivillige arbejde er et centralt aspekt, der var gennemgående i diskussionerne. Det er en svær balancegang, da det på den ene side er nødvendigt at få koordineret og organiseret frivilligindsatsen til en vis grad. På den anden side er frihed, lyst og engagement nøgleord, hvorfor det er nødvendigt at huske på, at for meget struktur i sidste ende kan kvæle det frivillige arbejde. Det er derfor vigtigt at være påpasselig og holde sig de unikke værdier, der gør sig gældende på netop dette område, for øje, når man snakker om organisering.

Nogle vigtige spørgsmål bliver så:

- *hvordan sikrer man sig, at det frivillige arbejde ikke bliver "organiseret ihjel", samtidig med at det er klart og overskueligt for frivillige, hvordan man samarbejder med kommunen?*
- *hvordan sikres organisering og koordination af det frivillige arbejde samtidig med, at der skal være plads til spontanitet og skæve ideer?*

Fællesskabsfølelse og sammenhold i den nye kommune

En af de store udfordringer handler om at få bundet de frivillige organisationer sammen fra de fem kommuner. Det er en klassisk problematik, der allerede kan være udtalt internt i en kommune, og den bliver ikke mindre ved en kommunesammenlægning, hvor frivillige organisationer fra fem forskellige kommuner pludselig skal til at fungere sammen. Det handler om at få skabt et fællesskab, hvor frivilligt arbejde tænkes bredt på tværs af de forskellige frivillige organisationer. Det blev derfor også drøftet, at det kunne være en god idé, at øge fokus på at skabe et sæt fælles værdier. Værdigrundlaget skulle repræsentere alle de ting, der kendetegner det frivillige arbejde, såsom dialog, omsorg og engagement. Værdigrundlaget kan forankres i frivilligpolitikken, men skal først og fremmest tænkes ind og udstråles af samarbejdet og organiseringen på området.

"Det ville være dejligt, hvis man kunne fokusere på, hvordan man kan hjælpe flest mulige for de penge, der er til rådighed, og ikke fokusere på, åh nej nu tager de vores penge igen."

Nogle vigtige spørgsmål bliver så:

- *hvordan får man nedbrudt de gamle kommunegrænser samtidig med, at man bevarer en lokal forankring af den frivillige indsats?*
- *hvordan får man skabt et fælles værdigrundlag for Ny Vejle Kommune?*
- *hvordan kan man skabe et fællesskab blandt de frivillige i Ny Vejle Kommune?*

Det videre forløb

Samlet tidsplan for det videre forløb

På baggrund af de to workshops og det igangsatte arbejde, er det muligt at opstille følgende tidsplan for den videre proces. En række af aktiviteterne er ikke tidsbestemte, og disse er markeret med et spørgsmålstegn i nedenstående tabel.

Hvornår	Hvad	Hvem
16. maj	Præsentation af udkast for frivilligpolitik på stormøde for alle frivillige organisationer.	Arbejdsgruppen for frivilligpolitikken
Ultimo maj	Udkastet til frivilligpolitikken sendes til høring i alle de frivillige organisationer, så de kan kommentere, hvis der er noget, de mener, der skal laves om.	Arbejdsgruppen for frivilligpolitikken/ Frivilligcenter Vejle
?	Indkaldelse til møde med gammel arbejdsgruppe i forhold til nedsættelse af ny arbejdsgruppe for at finde et egnet frivilligcenter og satellitter.	Frivilligcenter Vejle
?	Nedsættelse af ny arbejdsgruppe for at finde egnet frivilligcenter og satellitter. Med repræsentanter fra gammel arbejdsgruppe, deltagere fra workshoppen, Forvaltningen og politiker.	Gammel arbejdsgruppe, frivillige og Jens C. B. T./ Solveig Hansen og Christa Laursen)
9. juni	Frist for returnering af eventuelle kommentarer til frivilligpolitik til Frivilligcenter Vejle.	Alle frivillige organisationer
?	Oprettelse af hjemmeside for det frivillige arbejde i Ny Vejle Kommune.	Arbejdsgruppen for intranet
Medio juni	Udkastet til frivilligpolitikken drøftes igen på baggrund af responsen og revideres, hvis det findes nødvendigt.	Arbejdsgruppen for frivilligpolitikken
Juli-august	Forvaltningen går i dialog med arbejdsgruppen for frivilligpolitikken og får eventuelle ændringer på plads.	Arbejdsgruppen for frivilligpolitikken og Forvaltningen
?	Politisk beslutningsgrundlag for oprettelse af frivilligcenter og satellitter sendes i høring i de frivillige organisationer.	Arbejdsgruppen for frivilligcenter
?	Politisk beslutningsgrundlag for oprettelse af frivilligcenter og satellitter rettes endeligt til og sendes til Forvaltningen.	Arbejdsgruppen for frivilligcenter
Ultimo august	Forslaget til en frivilligpolitik indstilles for kommunalbestyrelsen, hvor det på et dialogmøde fremlægges af arbejdsgruppen.	Arbejdsgruppen for frivilligpolitikken
September	Politikerne tager stilling til location for oprettelse af frivilligcenter og satellitter.	Politikerne
Frem til 1. oktober	Oplægget til frivilligpolitikken behandles administrativt og politisk.	Politikerne
Efter 1. oktober	Forvaltningen tager sig i første omgang af den videre proces med implementering og annoncering af den endelige frivilligpolitik.	Ved Solveig Hansen og Jens Christian Bruun-Toft
Medio oktober	Indkaldelse til stormøde om valg af Frivilligt Råd.	Frivilligcenter Vejle
Medio November	Stormøde om valg til og oprettelse af Frivilligt Råd.	Stormøde
Ultimo 2006	Udpegning af kommunal kontaktperson- frivilligkonsulent.	Forvaltningen
Ultimo 2006	Oprettelse af frivilligcenter og satellitter.	
Primo 2007	Stillingtagen til hensigtsmæssigheden af opret-	Arbejdsgruppen for in-

	telse af intranet.	tranet
2007-	Undersøgelse af behov og muligheder for at klæde de frivillige på i de frivillige organisationer og i kommunalt regi.	Lederen for frivilligcentret og kommunens frivilligkonsulent i samarbejde

Initiativer allerede igangsat af de frivillige

De frivillige påbegyndte allerede et tværgående udviklingsarbejde i februar 2006 på et stormøde. Her var der 130 deltagere, som udgjorde et bredt udsnit fra de frivillige organisationer. Målet var at få koordineret den fremadrettede frivilligindsats i den nye kommune.

Der blev nedsat tre arbejdsgrupper, sammensat på tværs af kommunegrænser, der hver fik ansvaret for deres opgaveområde:

- Udarbejdelse af udkast til en frivilligpolitik – herunder forslag til oprettelsen af et fælles dialogforum – Frivilligt Råd.
- Oprettelsen af et nyt centralt frivilligcenter og satellitcentre.
- Mulighederne for at lave et intranet.

Derfor var der allerede taget hul på visse diskussioner, og nogle processer var allerede sat i gang.

Frivilligpolitik

Udarbejdelsen af en frivilligpolitik er meget central i forhold til at få synliggjort, konkretiseret og formaliseret de rammer, retningslinjer og værdier, der skal være gældende for samarbejdet mellem kommunen og det frivillige sociale arbejde i Ny Vejle Kommune.

"En frivilligpolitik handler både om dialog, om fælles projekter, om frivilligcentre og om støtte i form af penge og lokaler til det frivillige arbejde."

Arbejdet med en frivilligpolitik er som nævnt allerede påbegyndt, og processen er mere eller mindre kortlagt året ud.

Den udpegede arbejdsgruppe har færdiggjort deres udkast til en frivilligpolitik, og der er lavet en efterfølgende tidsplan med vejledende datoer i forhold til planlægningen af den videre proces i 2006. Den foreslåede tidsplan fremgår af afsnit 4.1.

Frivilligcenter

Et af de allervigtigste punkter, der blev fremhævet, for at sikre en vellykket fremtidig indsats, var oprettelsen af et nyt samlet frivilligcenter for Ny Vejle Kommune beliggende i Vejle og oprettelsen af fire satellitcentre i de fire andre gamle kommuner.

"Hvor går vi hen, hvis det går galt for nogen frivillige, og de løber ind i nogle problemer. Hvor er den hånd, der holder os?"

Et samlingssted for de frivillige er en nødvendighed ikke blot for at skabe den nødvendige sammenhængskraft på tværs af de gamle kommunegrænser, men også for at sikre et knudepunkt for den løbende dialog mellem kommunen og de frivillige. Et frivilligcenter vil også give de frivillige en tryghed og øge fællesskabsfølelsen i og med, at de får et samlende center, hvor alle kan henvende sig og få oplysninger og hjælp omkring emner relateret til det frivillige område. Oprettelsen af et nyt centralt

frivilligcenter for den nye kommune vil også have en signalværdi i forhold til, at det er noget, som prioriteres af kommunen.

Den daglige drift af frivilligcentret skal varetages af en daglig leder.

Denne person skal samtidig være i dialog med den kommunalt ansatte kontaktperson. På den måde kan lederen af frivilligcentret fungere som en brobygger mellem den frivillige og den kommunale verden. Kommunen har derved en kontaktperson i den frivillige verden, og omvendt kan lederen af frivilligcentret stå for at formidle budskaber videre til kontaktpersonen i kommunen. Det kan eksempelvis være nødvendigt, hvis en frivillig ønsker at få kontakt til kommunen, men ikke har en organisation bag sig.

Et eksempel på et ansvarsområde, som lederen af frivilligcentret skal have, når han ansættes, er, at han skal være kommunikator for de behov, der måtte eksistere i de frivillige organisationer, for at få klædt de frivillige på. Hans opgave vil være at kommunikere disse behov videre til kontaktpersonen i kommunen.

Der var størst tilslutning til, at stillingen skal varetages af en betalt ansat. Det blev anset som en nødvendighed først at få selve stillingsbeskrivelsen på plads og forsøge at få kortlagt, hvor stort behovet er for vedkommendes tid og ressourcer, førend man kunne komme videre med en egentlig ansættelse.

Nødvendigheden af oprettelsen af satellitcentre

Oprettelsen af de fire satellitcentre ansås som en nødvendighed for at fastholde den nærhed og tilknytning, som de frivillige har haft lokalt. Det er vigtigt først at skabe sammenhæng på området, uden at de frivillige føler, at de får taget noget fra sig, og derfor mister deres lyst til det frivillige arbejde. Oprettelsen af satellitcentre er derfor et vigtigt signal at sende om, at det lokale frivillighedsarbejde stadig fortsætter, selv om der sker en vis centralisering i Vejle.

"Jeg er bange for, at reaktionen på et centralt frivilligcenter ville blive, at de ikke skal komme og bestemme alt i Vejle, det er nok at kommunen gør"

De lokale satellitcentre skal drives af frivillige og skal som minimum bestå af et lokale med en computer, telefon, kaffemaskine og penge til eksempelvis kørsel og så videre. Der kunne laves en eller flere faste træffetider om ugen.

Timing og tilgængelighed

Grunden til netop at prioritere denne diskussion nu blev begrundet i, at det var nødvendigt at være tidligt ude for at sikre den rette location og de rette lokaler. Specielt tilgængeligheden af det centrale frivilligcenter blev fremhævet som vigtigt for udviklingen af det frivillige sociale arbejde. Tilgængelighed skal både ses i forhold til, at handicappede kan benytte og begå sig i det på lige fod med andre, at der er tilknyttet parkeringspladser, og at lokalerne ligger centralt i Vejle.

I dag har kommunens handicappede for eksempel ikke optimale muligheder for at deltage i Frivilligcenter Vejles aktiviteter. Dette skal der laves om på, så handicappede sikres lige adgang til alle aktiviteter.

"Handicappede skal ikke være personer, der bare modtager hjælp, de skal ind på lige fod og levere hjælp".

Disse krav til et fremtidigt frivilligcenter indsnævrer valgmulighederne, og da de kommunale lokaler er i spil netop i denne tid, er det derfor nødvendigt at få det på plads hurtigst muligt. Hvis egnede lokaler ikke eksisterer nu i Vejle Kommune, er det også vigtigt hurtigst at finde en løsning på dette problem.

Proces for fremskaffelsen af de rette lokaler

Førend det overhovedet er muligt at få fremskaffet de velegnede lokaler, er det vigtigt at forvaltningen får skabt et overblik over de eksisterende ressourcer på området, hvor både midler, udgifter og behov kortlægges.

Den førnævnte arbejdsgruppe, der allerede har påbegyndt arbejdet med mulighederne for et frivilligcenter, bliver naturligtvis inddraget i denne videre proces.

Frivilligcenter Vejle vil i den nærmeste fremtid indkalde denne arbejdsgruppe til et møde, hvor en række af deltagerne fra de to workshops ønskede at deltage.

Sammen vil de træffe en beslutning om dannelsen af en endelig arbejdsgruppe, der skal udarbejde et oplæg til et politisk beslutningsgrundlag. Oplægget vil beskrive, hvorledes det centrale frivilligcenter i Ny Vejle Kommune og de fire satellitcentre rent konkret kan placeres og organiseres.

Forslaget kan efterfølgende komme i høring i de frivillige organisationer, førend det sendes videre i beslutningsprocessen.

Fremgangsmåden ved selve kortlægningsprocessen skal dog gennemføres med en vis påpasselighed, da en gennemgribende kortlægning af ressourcerne på området er en teknisk svær proces og derudover nemt kan skabe utryghed og modstand blandt de frivillige organisationer.

Frivilligt Råd

Der var enighed om, at der skal oprettes et fælles forum, der kan skabe en platform for den fremtidige dialog mellem kommunen og de frivillige organisationer.

*"Vi skal have et forum for alt og alle, der kan kravle, hvor vi får fastlagt, hvordan vi organiserer os"
(...) "Vi skal have en paraply med beføjelser, for ellers ender det i kaos med ævl og kævl"
(...) "Hvis man skal have en harmonisering af praksissen for de forskellige kommuner på tværs af de frivillige organisationer, så kan et råd ikke undværes"*

På den måde kan kommunen vise, at de støtter et fælles dialogforum og har interesse for området. Det kan være med til at danne grobunden for det ligeværdige samarbejde.

Det blev diskuteret, om det skal kaldes et råd, et koordinationsudvalg eller et dialogforum. Holdningen var, at et råd virker mest forpligtende, og at det derfor afhænger af, hvilken signalværdi, der ønskes. Der var størst tilslutning til at tage navnet *Frivilligt Råd* i brug.

Det blev fremhævet som vigtigt, at rådets beføjelser og ansvarsområder blev klart defineret. Organiseringen af rådet skal heller ikke være for bureaukratisk, men skal have en meget flad struktur. Det er vigtigt at signalere og holde fast i, at rådet er til for at støtte op om det frivillige arbejde i kommunen og ikke er endnu en kommunal instans.

Det kan være en besværlig proces at få skabt accept for en samlende organisation for hele Ny Vejle Kommune. Foreningerne har forskellige kulturer, og det blev pointeret, at mange måske ikke er in-

*"Det kan være svært at få forskellige mennesker til at fungere sammen, der tidligere har haft forskellige arbejdsgange og er indlejret i vidt forskellige regelsæt."
"På den anden side spænder vi ben for hinanden, hvis vi ikke får en samling på foreningerne. Der er behov for en mere koordineret indsats."*

teresserede i en fælles organisering.

For at skabe denne accept er det nødvendigt, at Frivilligt Råd kan rumme og repræsentere de forskellige frivillige organisationer, embedsmænd og politikere fra samtlige fem kommuner. Det er vigtigt, at valgproceduren til Rådet understøtter dette. På den måde opnår man også en mere frugtbar tværfaglig dialog.

En mulighed for at sikre en bred repræsentation er, at der laves en regelmæssig ro-kade i sammensætningen af Frivilligt Råd, så alle føler et medejerskab og også de mindre frivillige organisationer kommer til orde. Den kommunale kontaktperson skal dog være fast medlem af Frivilligt Råd.

En af de kompetencer som Frivilligt Råd kan få, er en rådgivende funktion i forhold til fordelingen af midler og de principper, som de tildeles efter. Det kræver dog en mere gennemsigtig og klar ansvarsfordeling af fordelingen af midler til det frivillige arbejde. Derfor blev det foreslået, at fordelingen af midler fremover sker i ét politisk udvalg, Voksenudvalget.

Målsætningen var, at Frivilligcentret indkalder til et stormøde om valg til Frivilligt Råd medio november. Deltagerne på workshoppen kom dog ikke nærmere en decideret organisationsplan for Frivilligt Råd.

Arbejdsgruppen for frivilligpolitikken er derimod kommet med to forslag til sammensætning og valgprocedure for Frivilligt Råd. Disse forslag, som senere skal i høring, er illustreret nedenfor:

Sammensætning af Frivilligt Råd og beskrivelse af model 1 og 2

Sammensætning af Frivilligt Råd

Begge forslag opererer med et samlet antal medlemmer på højst 15 – heraf 11 repræsentanter for de frivillige samt 2 politikere og 1 eller 2 kommunale embedsmænd, hvoraf den ene er kommunens kontaktperson til det frivillige sociale arbejde.

Alle medlemmer i Frivillig-rådet har en personlig suppleant.

Valgperioden følger den kommunale valgperiode.

Model 1:

På et centralt stormøde for alle frivillige organisationer og foreninger vælges der i alt 11 repræsentanter til Frivilligt Råd. Efter vedtagne forholdstal vælges repræsentanter for de forskellige interessegrupper. For at sikre en så bred repræsentation som muligt tildeles mindre interessegrupper tilsammen på forhånd et bestemt antal pladser i Frivilligt Råd.

Model 2:

Repræsentanter til Frivilligt Råd vælges i de 5 oprindelige kommuner. Egtved, Give, Jelling og Børkop kommuner vælger hver 2 repræsentanter. Grejs og Vejle vælger tilsammen 3 til Frivilligt Råd. I hvert valgområde kan kun det ene medlem vælges af ældreorganisationer, mens det andet/de to andre er i frit valg mellem de øvrige interessegrupper.

Synlighed og kommunikation gennem IT

Der har været interesse for, hvorledes man gennem it kan øge kommunikationen og synligheden på frivilligområdet. Kommunikation gennem it kan understøtte dialogen, og en større synlighed kan øge rekrutteringen af de frivillige samt efterspørgslen på dem.

Arbejdsgruppen af frivillige, der blev nedsat på stormødet i februar for at se på mulighederne for et intranet, er kommet frem til, at det endnu ikke er muligt at konkludere, om fordelene ved et intranet kan stå mål med de anlægs- og vedligeholdelsesomkostninger, der er forbundet med det. Først når den endelige organisering af frivilligcentre er på plads, vil de komme med en anbefaling.

I stedet for er oprettelsen af en hjemmeside i første omgang kommet på tale. Hjemmesiden kan indeholde alle de informationer, som det fremtidige Frivilligt Råd vurderer som relevant for alle de frivillige organisationer. Senere hen kan denne hjemmeside integreres på et intranet, hvis der findes en fordelagtig løsning.

Tanker om en strategi for det fremtidige samarbejde mellem Ny Assens Kommune og frivillige organisationer

Juni 2006

D. Om Ny Assens Kommune

Ny Assens Kommune består af 6 mindre landkommuner: Assens, Tommerup, Visenbjerg, Glamsbjerg, Haarby og Aarup. I Ny Assens Kommune har man ikke haft tradition for et tæt samarbejde mellem de frivillige organisationer og de enkelte kommuner. Men denne tradition gjorde Tommerup Kommune til skamme da de i november 2005 indkaldte til stormøde. 40 frivillige bredt funderet i den frivillige verden deltog i mødet.

På stormødet besluttede man at stile mod et tværkommunalt samarbejde og man valgte derfor at afholde endnu et stormøde denne gang i hele Ny Assens Kommune, hvor 44 frivillige deltog. Herfra blev der nedsat en arbejdsgruppe med 18 repræsentanter, der sammen dækkede alle seks kommuner. Arbejdsgruppen fik til opgave, at udarbejde et udkast til en fælles frivillighedspolitik samt komme med udkast til et sæt af retningslinier for tildelingen af § 115 midler.

Workshops i Ny Assens

Der blev afholdt to workshops i Ny Assens Kommune. Alle deltagere var særlig udvalgt på baggrund af en dialog mellem Ny Assens Kommune og Rambøll Management.

I Ny Assens opstod der den særlige situation, at man netop havde nedsat en tværkommunal arbejdsgruppe. Eftersom denne arbejdsgruppe var udpeget blandt kommunens frivillige, blev det besluttet at tage udgangspunkt i denne. Blandt de inviterede var således alle 18 arbejdsgruppemedlemmer, repræsentanter fra samtlige forvaltninger og byråd.

På begge workshops deltog der 17: 15 frivillige, Socialudvalgsformanden samt Socialchefen for Ny Assens Kommune. Anden workshop blev afholdt uden socialudvalgsformanden men med endnu en frivillig fra den tværkommunale arbejdsgruppe.

Strategipapiret for Ny Assens er bygget op om 3 afsnit:

- I første afsnit præsenteres nogle målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer.
- I andet afsnit præsenteres en række temaer, der blev berørt på de to workshops.
- Endeligt sammenfattes de konkrete aktiviteter, samt overvejelser om hvordan samarbejdet kommer videre.

I bilag 1 gives desuden en oversigt over hvilke aktiviteter for hvilke målgrupper som de to workshops fandt frem til, kunne være interessante. Listen er ikke udtømmende, men kan give konkret inspiration til, hvor nye frivilligaktiviteter kunne sætte ind.

Målsætninger for et samarbejde mellem kommunen og frivillige organisationer

På de to workshops kom der en række konkrete målsætninger frem, der kan være med til at definere det fremtidige samarbejde mellem kommunen og de frivillige organisationer. De målsætninger der var enighed om beskrives i det efterfølgende.

"Man skal ikke tage arbejde fra kommunen"

Det er en målsætning, at det frivillige arbejde ikke skal erstatte kommunens arbejde, men i stedet ses som et supplement. Frivilligt arbejde skal ikke ses som noget der erstatter kommunale medarbejdere og bør ikke bruges til besparelser. Der er en generel holdning blandt de frivillige til, at hvis det frivillige arbejde begyndte at erstatte kommunens opgaver, ville dette føre til en glidebane, hvor myndighedsansvaret blev uklart, og hvor kommunens arbejdspladser var truede. Der bør derfor være en klar adskillelse mellem frivillige opgaver og kommunens opgaver, så man undgår en sammenblanding.

"Vi skal lave aktiviteter, som ellers ikke ville blive lavet"

Der var enighed om, at det frivillige arbejde skal sikre, at der blev lavet aktiviteter, som ellers ikke ville blive gennemført. En af deltagerne udtrykte det på denne måde: "Det frivillige arbejde skal være flødeskummet på kagen". Frivilligt arbejde skal sætte ind over for de mennesker, der har brug for en ekstra hånd, og på de områder, der ikke er livsnødvendige, men til gengæld giver kvalitet i hverdagen for de berørte personer. De frivillige skal derfor arbejde med at hjælpe og støtte personer, der har det svært, gennem mange forskellige typer aktiviteter.

"Vi skal ikke ensrette det frivillige arbejde"

Sammenlægningen af Ny Assens Kommune må ikke medføre en ensretning af det frivillige arbejde. Alt frivilligt arbejde skal ikke foregå på samme måde, og det er vigtigt, at de frivillige får lov til at følge deres interesser inden for det frivillige arbejde, og ikke tvinges til at arbejde på bestemte måder og med bestemte målgrupper. Mangfoldigheden ses som en styrke ved det frivillige arbejde, der for alt i verden skal bevares. Flere så det som nødvendigt at bevare mangfoldigheden i det frivillige arbejde, også for at bevare interessen for det frivillige arbejde og fortsat finde frivillige til at deltage.

"Det frivillige arbejde skal være en tredeling mellem kommunen, de frivillige og de berørte personer"

Den frivillige indsats skal ses i sammenhæng med både de berørte borgere og kommunen. Dette trekløver er vigtigt for at sikre, at det frivillige arbejde både modsvarer ønsker og behov hos de berørte borgere, kommunens krav og retningslinjer og de frivilliges egne ønsker til aktiviteter mv. Ved at se tingene i denne sammenhæng sættes der fokus på, at den frivillige indsats skal tilgodese alle tre parter for at opnå de bedst mulige resultater.

Pengene til samarbejde for frivillige skal ikke tages fra § 115-midlerne

Det er centralt, at det samarbejde, der skal foregå mellem kommunen og de frivillige, ikke finansieres gennem § 115-midlerne. Alle var enige om, at § 115-midlerne skal bruges til at støtte forskellige aktiviteter, og ikke til at betale for administration eller koordination af arbejdet. Dette så mange som en meget vigtig ramme for det konkrete samarbejde.

"Vi skal ikke have 6 af alle ting"

Den nye kommunestruktur gør, at vi skal tænke anderledes. I fremtiden vil der ikke være brug for, at hver af de "gamle" kommuner har de samme tilbud, da man i den nye kommune kan samtænke arbejdet på en ny måde. Samtidig skal vi ikke tro, at ét sted vil være nok for hele kommunen. De store afstande kan afholde folk fra at bruge tilbud eller deltage i arrangementer, der ligger i den anden ende af Ny Assens Kommune.

På de to workshops kom det frem, at de seks kommuner gjorde tingene på forskellig måde og havde forskellige aktiviteter og indsatser. Forskelligheden gav anledning til nysgerrighed og mange konkrete spørgsmål i de enkelte grupper. Derfor er det vigtigt, at man lærer af hinandens erfaringer og gør brug af den viden og de kompetencer, som de andre kommuner har bygget op.

Udfordringer og problemstillinger i samarbejdet mellem kommunen og de frivillige

I dette afsnit præsenterer Rambøll Management en række af de udfordringer og problemstillinger, der blev fremhævet i de workshops. Det skal dog fremhæves, at nedenstående afsnit indeholder Rambøll Managements vurderinger af udfordringernes og problemernes karakter og omfang. De nedenstående punkter er efter Rambøll Managements vurdering relevante at holde sig for øje i det fremtidige samarbejde.

Placeringen af tilbud til frivillige

En central problemstilling i Ny Assens Kommune bliver hvor et evt. frivillighedscenter skal placeres. Generelt er det et problem at finde et sted som alle vil kunne bruge, da afstandene i Ny Assens Kommune er relativt store. Uanset hvor et evt. frivillighedscenter bliver placeret, kan det ikke undgås, at nogen vil synes, det er forkert placeret. Der vurderes ligeledes urealistisk, at der kan oprettes flere tilbud, så alle "de gamle kommuner" vil blive tilfredse.

Der udestår derfor en central diskussion der handler om, hvordan man sikrer, at alle frivillige har relevante lokaler, samtidig med det sikres, at det oprettes en samlet indsats for det frivillige arbejde i Ny Assens Kommune.

Hvordan skal det frivillige arbejde organiseres?

Der er fortsat en række spørgsmål omkring organiseringen af området, der er uafklaret. Det fremgik af de to workshops, at man ikke er enige om, hvordan det frivillige arbejde skal organiseres i Ny Assens.

Faren ved at samle den frivillige organisation i én enhed er, at det kan betyde, at nogle frivillige falder fra. Hvis den frivillige indsats er forankret ét sted, kan det være vanskeligt for frivillige fra en anden del af kommunen at føle sig omfattet. De seks kommuner har i dag en række parallelle grupper. Faren ved at samle indsatsen, så der fx kun er én pensionistforening, kan være, at dette vil skræmme "lokale" frivillige væk, og dette vil i praksis medføre færre frivillige i Ny Assens, end der er i dag. Det er vigtigt at tage hånd om denne problematik i det videre arbejde. Der er brug for diskussioner af, hvordan man sikrer sig, at organiseringen *både* udnytter koordinering og samarbejde i hele kommunen *og* understøtter, at der fortsat vil være frivillige aktiviteter i alle dele af kommunen.

Hvordan sikrer man, at den nuværende frivillighedsindsats fortsætter – og udvikles i Ny Assens Kommune?

Som beskrevet i ovenstående afsnit er det frivillige arbejde i dag hovedsageligt organiseret efter de gamle kommunegrænser. I Ny Assens Kommune skal strukturen i det frivillige arbejde reorganiseres og revurderes. Ud over det rent organisatoriske er det også centralt at overveje, hvordan det frivillige arbejde udbygges og forbedres yderligere. Konkret bør dette gøres ved at sikre en erfaringsudveksling på tværs af de gamle kommunegrænser. En måde at sikre at arbejdet fortsætter og videreudvikles, er, at dokumentere den nuværende indsats. På de to workshops blev det

Sagt på workshoppen:
" Det lyder da meget spændende, det i gør der – det skal vi da have udbredt til at dække hele Ny Assens Kommune!"

nævnt, at en "social vejviser", der beskrev alle Ny Assens Kommunes frivillige tilbud kunne være en god indgangsvinkel til at dokumentere arbejdet. Rambøll Management foreslår, at der udarbejdes en social vejviser allerede i 2006, så der oprettes en oversigt over, hvordan det frivillige arbejde fungerer i dag. En social vejviser kan både styrke synligheden af det frivillige arbejde og tjene som en inspirationskilde til at lære af hinandens erfaringer. En social vejviser kan endvidere bruges til at påvise evt. manglende indsatser for nogle målgrupper i nogle områder i kommunen. Den konkrete udformning af vejviseren beskrives nærmere i afsnit 0.

Man skal pleje og opkvalificere frivilligheden

Frivilligt arbejde er ikke noget, der bare findes. Det er noget, der kan fremmes eller hæmmes. Når man gerne vil have frivilligt arbejde, er det vigtigt, at man plejer frivilligheden.

Der er forskellige måder at påskønne på:

- Det betyder meget, at man gennem konkrete samtaler oplever, at der er politisk interesse og påskønnelse af det frivillige arbejde
- Det betyder meget, at man ser det politiske engagement i det frivillige arbejde gennem politikeres deltagelse
- Det betyder meget, at man oplever, at der bliver afsat de nødvendige rammer til, at de frivillige kan udføre deres arbejde, sådan som de mener, det bedst udføres. Fx at man har ordentlige lokaler, at man kan få kopieret, at man kan mødes mv.

Man skal huske, at frivilligt arbejde også handler om, at dem, der laver frivilligt arbejde, skal synes det er sjovt, spændende og/eller udfordrende.

Som frivillig skal man lære at sætte grænser for, hvad man kan lave. Man skal lære at sige stop. Det kan man lære gennem uddannelse om, hvad frivilligt arbejde er og ikke er. Det handler også om at blive opkvalificeret i forhold til at arbejde med mennesker og menneskers problemer.

Man kan overveje, om det skal være en del af samarbejdet med kommunen, at man tilbyder undervisning i det at være frivillig.

I de efterfølgende afsnit gennemgås de enkelte centrale elementer i det fremtidige samarbejde.

Frivillighedspolitikken – 2006

Et helt centralt tema handler om udviklingen af en frivillighedspolitik for den kommende Ny Assens Kommune. Der blev på begge workshops udtrykt et udbredt ønske om udarbejdelsen af en frivillighedspolitik, og som det fremgår af ovenstående figur er der allerede lagt en tidsplan for den videre proces med frivillighedspolitikken.

Målet med politikken er:

- At få konkretiseret værdierne der skal ligge til grund for det kommunale og frivillige samarbejde, bl.a. ligeværd og respekt.
- At fremhæve grænsen mellem hvad der er kommunalt, og hvad der er frivilligt socialt arbejde – eller i det mindste sikre, at der løbende tages en debat om, hvor grænsen går.
- At få præciseret, hvordan understøttelsen af frivilligt socialt arbejde er en kommunal opgave og ikke er gratis.
- At få formaliseret organiseringen, afgrænsningen og ansvarsfordelingen på området – herunder rollefordelinger mellem og målsætninger for forskellige aktører, såsom de to frivilligcentre, foreningen Frivilligt Forum og den kommunale myndighed.
- At sikre rammerne for den regelmæssige dialog mellem de relevante parter, således at der både er plads til stormøder og løbende dialog.
- At tydeliggøre rammerne for den fremtidige tildeling af SEL § 115-midler.

I frivillighedspolitikken skal kommunens overordnede mål med den frivillige indsats beskrives, ligesom politikken skulle beskrive de konkrete kriterier, som § 115-midlerne skal fordeles efter. Den konkrete proces for arbejdet er som følger:

- Den 10. maj 2006 udsendes et udkast til frivillighedspolitikken til arbejdsgruppen
- Den 15. maj 2006 afholdes der møde i arbejdsgruppen hvor frivillighedspolitikken drøftes
- Ultimo maj sendes udkastet til frivillighedspolitikken i høring blandt øvrige frivillige i Ny Assens Kommune
- Den 16. juni 2006 drøftes det foreløbige udkast til politikken i sammenlægningsudvalget i forbindelse med temadrøftelsen om socialområdet
- Efter sommerferien 2006 retter arbejdsgruppen frivillighedspolitikken til efter de indkomne kommentarer
- Senest oktober 2006 vedtager sammenlægningsudvalget politikken, så evt. økonomiske konsekvenser at politikken kan indgå i budget 2007.

Det er Rambøll Managements vurdering, at høringsfasen er meget central i det videre arbejde. Det er vigtigt, at de frivillige, der ikke deltager i arbejdsgruppen, føler sig hørt og får mulighed for at påvirke processen. Rambøll Management opfordrer derfor arbejdsgruppen til ikke at "tage for let" på opgaven om at formidle politikken ud til en bredere gruppe af frivillige.

Udarbejdelse af en "social vejviser" – 2006

Som beskrevet i afsnit 0 kan det være meget relevant at udarbejde en social vejviser, der dokumenterer den nuværende frivillighedsindsats og som skaber synlighed om arbejdet – både for brugere, potentielle frivillige og politikere.

Vejviseren skal beskrive alle aktiviteter med kontaktpersoner, tidspunkter og telefonnumre for interesserede. Vejviseren kunne være et hurtigt opslagsværk, både for frivillige der ønsker at hjælpe, og for borgere der kunne have brug for hjælp eller støtte.

Arbejdet med at udarbejde en social vejviser bør startes allerede i 2006, så det kan være med til at danne grundlag for de videre beslutninger. Konkret foreslås det (som nævnt på workshoppen), at arbejdet med udarbejdelsen af vejviseren drøftes på arbejdsgruppens møde d. 15. maj. Udarbejdelsen af vejviseren forventes at kræve følgende:

- Kontakt til alle frivillige i Ny Assens Kommune (der kan tages udgangspunkt i de frivillige der har søgt § 115-midler, men dette er nok ikke en udtømmende liste)
- Indhentning og kvalitetssikring af oplysninger fra alle frivillige om tilbudstype, kontaktoplysninger, målgruppe og tidspunkter for aktiviteterne
- Systematisering af oplysningerne i relevante grupper
- Opsætning og trykning af vejviseren
- Udbredelse af kendskab til vejviseren, hvis den skal virke, skal den kendes af alle.

På arbejdsgruppemødet kan det drøftes, hvordan disse opgaver organiseres. Arbejdet med udarbejdelsen af vejviseren kan evt. kobles til høringen af frivillighedspolitikken, så man i den forbindelse også indhenter oplysninger fra alle kommunens frivillige. Arbejdet med vejviseren kan i et vist omfang løses af frivillige, men det er Rambøll Managements vurdering, at arbejdet kræver konkret støtte fra administrationen. Den nærmere arbejdsdeling kan aftales på arbejdsgruppemødet d. 15. maj.

Oprettelse af et frivillighus⁵ – drøftes i 2007

På de to workshops blev det diskuteret, om der skulle oprettes et frivillighus. Mange var inde på, at man synes et frivillighus kunne forankre det frivillige arbejde i Ny Assens Kommune. Et frivillighus kunne dels være rammen om mange frivillige aktiviteter, dels være et mødested for frivillige fra hele kommunen. Mange fremhævede dog, at et frivillighus ikke kunne være rammen for alt det frivillige arbejde i kommunen, da det fortsat er vigtigt, at lokalområderne har deres egne lokaler og deres egne aktiviteter.

Nogle var endvidere skeptiske over for, hvorvidt et frivillighus ville blive brugt af alle i kommunen, eller om det hovedsageligt ville være for de borgere, der boede tæt på. Det blev endvidere diskuteret, hvor huset skulle være placeret. Nogle ønskede et mobilt frivillighus, der i praksis kunne rykke fra område til område. Andre ønskede flere huse for at sikre, at alle dele af kommunen var repræsenteret.

Nogle talte også om, at det frivillige arbejde skulle organiseres som en paraplyorganisation med en masse organisationer indenfor. En udtrykte det på følgende måde: "Et frivillighus kan være et moderskib med en masse satellitter ud til forskellige dele af kommunen."

Det blev klart på de to workshops, at oprettelsen af et frivillighus ikke kunne besluttes her og nu. De ovennævnte problemstillinger samt andre – bl.a. finansiering – er fortsat langt fra en afklaring. Derfor er der behov for yderligere drøftelser, inden der kan tages endelig stilling til en evt. oprettelse af et frivillighus.

---

⁵ Frivillighus er synonymt med det man andre steder i landet betegner frivilligcenter

Oprettelse af et frivillighedsråd – drøftes i 2007

På de to workshops blev det diskuteret, at det ville være relevant at have et frivillighedsråd i tråd med kommunernes ældreråd. Frivillighedsrådet skulle være med til at rådgive kommunen i frivillighedsspørgsmål, og være med til at sætte den frivillige indsats på dagsordenen. Flere fremhævede dog, at frivillighedsrådet ikke skulle deltage i selve uddelingen af § 115-midlerne, da dette ville skabe habilitetsproblemer, og i det hele taget være uhensigtsmæssigt.

Det blev diskuteret, hvordan et frivillighedsråd skulle nedsættes. Nogle ønskede afstemninger, mens andre fremhævede, at alle frivillige foreninger skulle have én stemme hver.

Det blev klart på de to workshops, at oprettelsen af et frivillighedsråd heller ikke kunne besluttes her og nu. Uden den nye kommunstruktur på plads og med sammenlægningsudvalgets meget stramme tidsplan, er der ikke sandsynligt at kunne få oprettet et frivillighedsråd allerede fra 1. januar 2007. Derfor blev det besluttet på anden workshop, at udskyde drøftelserne om et frivillighedsråd til 2007. Indtil et frivillighedsråd formelt kan nedsættes, kan arbejdsgruppen fungere som repræsentanter for de frivillige.

Afholde inspirationsdage/temadage – drøftes i 2007

På de to workshops var der enighed om, at det var vigtigt at sørge for at nå bredt ud med frivillighedsindsatsen, og samtidig sikre alle frivillige muligheden for at deltage og bidrage i arbejdet med at udarbejde rammerne for Ny Assens Kommunes fremtidige indsats. Derfor foreslog flere, at man holdt temadage eller inspirationsdage for at få flest mulige frivillige involveret i processen og sikre, at alle gode ideer indgår i processen. Temadage blev set som en god måde at få arbejdsgruppens ideer "luftet" for et bredere publikum, og erfaringerne med de allerede afholdte dage var rigtig gode. Konkret blev det dog vurderet, at inspirationsdage og temadage nok måtte vente til 2007. Begrundelsen var, at det nok var smartest at vente til efter frivillighedspolitikken var vedtaget. Temadagene og inspirationsdagene kan bl.a. bruges til at få videreudviklet det frivillige arbejde og erfaringsudveksle på tværs af områder og gamle kommunegrænser. Temadagene kan endvidere bruges som hjælp i afklaringsprocessen om, hvordan et frivillighedsråd evt. kan etableres.

Få kommunen til at sikre koordination og samarbejde på hele frivillighedsområdet – drøftes i 2007

På de to workshops kom det frem, at kommunen kunne understøtte det frivillige arbejde ved at sikre koordination og samarbejde på tværs af hele kommunen. En koordinator i kommunen kunne fx sørge for, at flere arrangementer ikke blev lagt på de samme dage for de samme målgrupper, og kunne være med til opsamle erfaringer og udveksle gode ideer på tværs af de forskellige frivillige indsatser. Koordinatoren ville også kunne hjælpe med erfaringer og gode råd, hvis nogle frivillige ønskede hjælp til at sætte nogle aktiviteter i gang.

Nogle talte også om en række årlige møder mellem kommunen og de frivillige for at sikre videndeling og koordination. Der var dog også en bekymring for, "at man skulle møde sig selv ihjel", så alle møderne ville kvæle det frivillige arbejde.

Ansættelsen af en koordinator i kommunen med ansvar for det frivillige arbejde, vil være forbundet med en budgetmæssig udskrivning, da Ny Assens Kommune ikke som udgangspunkt har afsat en person til at stå for koordinationen af det frivillige arbejde. En anden mulighed er at få en frivillig til at stå for koordinationen, men dette vurderes at være en mere skrøbelig ordning, da det er en stor opgave at sætte en frivillig til. Inden en koordinatorfunktion for det frivillige område kan etableres, kræver det derfor, at de nærmere omstændigheder omkring økonomi og arbejdsopgaver drøftes yderligere.

Bilag 1: Oversigt over mulige målgrupper og aktiviteter for frivillighedsindsatsen

På workshoppen blev mange konkrete samarbejdsområder diskuteret. Overordnet set blev følgende målgrupper nævnt som relevante for frivillighedsarbejde:

- Socialt udsatte
- Enlige mødre
- Udsatte børn og unge
- Førtidspensionister
- Indvandrere
- Pårørende til demente mv.
- Ældre og enlige.

Af mulige aktiviteter blev følgende nævnt:

- Omsorg, lektiehjælp
- Sociale arrangementer
- Hente-bringe-ordning – bibliotek, frisør, handle ind
- Børns voksenvenner – hjælp til børn, der har brug for voksenkontakt
- Besøgsvenner
- Ledsagerordninger
- Telefonkæder
- Mobil arbejdsstyrke, der kan løse mindre praktiske opgaver, fx hænge billeder og lamper op, "hjælpende hænder"
- Bisidderordning – to hører og forstår bedre end én
- Reserveforældre
- Sprog- og kulturhjælp til nydanskere
- Arrangere ture
- Fælles madarrangementer – mad fra flere kulturer
- Besøgsvenner, en dansk familie tilknyttede en flygtningefamilie.

Mange af disse aktiviteter for ovennævnte målgrupper eksisterer allerede i nogle af de seks kommuner, men ikke alle kommuner har alle aktiviteter for alle målgrupper. I forbindelse med sammenlægningen af den nye kommune er det derfor relevant at se på, hvilke tilbud der "mangler" i dele af den nye kommune

Af de mange mulige samarbejdsaktiviteter blev det ikke diskuteret konkret, hvad der skulle prioriteres. De ovenstående lister kan ses som en bruttoliste over mulige aktiviteter og målgrupper, hvor det frivillige arbejde vil være relevant i Ny Assens Kommune.